UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 11 03 14 010 0

DR 571 S28

Ṣa'ib, Aḥmed
Rehnümā-yi Inḳilāb

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

368

8 A/16

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/rehnmyiinilb00amed

رهنمای انقلاب

Ṣaʾib, Ahmed

محرری

احمد صائب

Rehnümā-yı inkılāb

هر حقی محفوظدر

ایکنجی طبعی

فیئاتی پوسته اجرتیله برابر بش غروشدر

مصرده هندیه مطبعه سنده طبع اولنمشدر

۱۳۲۷

DR
571
S28

LIBRARY
FEB 23 1971
UNIVERSITY OF TORONTO

مقدمه

زمان ومعارف ایلرله‌دکجه فکر ترقی ایدییور ، فکر ترقی ایتدکجه اوّلکی اعتقادلر زائل ، اونلرك یرینه مشاهده ، تجربه وتدقیقات فنیه ایله ثابت محققات قائم اولویور .

بزده ، دها بر قاچ زمان اوّل ، دولت وملت ایشلرنده « سایهٔ شاهانه ده هر شی اولور بیتر » سوزی ضامن موفقیت عد اولنیوردی . شمدی ایسه او مزخرفاتِ خیالیه یه ظاهراً دکاسه‌بیله باطنا ذرّه قدر اهمیت ویرلمه‌دیکی ده شویله دورسون ؛ سایهٔ شاهانه ده لاقیردیسی قاریشنجه ، ضعف وهن ایچنده پیرایان بنیهٔ عثمانیه یه بر ضربهٔ تخریب وانحلالك سقوطی مقرر اولدیغنه قانع عثمانلیلر واردر . مقدارلری ده کیتدکجه چوغالمـاقده در . بونلر معناسز ذهابلرك ، طمطراقلی سوزلرك کرامتنه معتقـد دکلدرلر . سلامت ملك وملتی عقل وشرعك ارائه ایتدیکی ادارهٔ عادله ده حکمت اداره ایله مجهز حکومت منتظمه ده آرییورلر ، باشقه بر شیئه قولاق ویرمیورلر .....

بنده بو فکر ده یم ؛ فقط نیچون بو فکر ده اولدیغمی ایضاح ضمننده دولت وملت ایشلرینی وعلی الخصوص ممالك محروسه نك بو کونکی علائم انقراضنی وبونك أسبابنی ممکن مرتبه تدقیقه قویولمق

لزومنی حس ایتدمکه بوغیرتك نتیجه سی ، قارئلریه تقدیم ایتمکده اولدیغم « رهنمای انقلاب » نامنده کی شو رساله مك محتویاتیدر . « رهنمای انقلاب » بیطرفانه یازلمشدر . فکر ، یالکز دولت علیه تاریخنك ویردیکی معلومات قطعیه یه بنا ایتدیرلمشدر . مندرجاتی غرضدن عاری وخاندان عثمانی حقنده بسله مکده اولدیغم حس تکریم وصداقت شائبهٔ ریادن بریدر . فقط نتیجه ، اوخاندان سرایلرینی احاطه ایدن اجلاف بشرك ، اشخاص کثیفه نك قوللاندقلری لسان مداهنه ایله دکل ، اصدقای دولتك استعمال ایتمه لری لازم کلن زبان صدق واخلاص ایله عرض ایدلمشدر . چونکه انقلابك لزومنی ایجاب ایدن اسبابك برنجیسی بو خاندان عالیشانك احوال عمومیه وخصوصیه سی اولوب فضله اوله رق انقلابدن مراد اولان تبدل اداره نك یعنی سلامت آتیه أمر معضلنك کلیتلی قسمی دخی فکرمزجه بو خاندانك صلاح حالنه وابسته در . ومن الله التوفیق .

مصر القاهره　　احمد صائب

﴿ تاريخ عثمانی یه بر نظر ﴾

عالم اسلامیته منسوب ؛ فقط بو عالمده درت عصر دنبری بر موقع مخصوص قازانمش اولان دولت ؛ دولت علیهٔ عثمانیه اولدیغی معلومدر

بو دولتك حكمدارلری اولان پادشاهلرك عالیهمتانه حركتلری ومتعدد ادوارده كی بر چوق افعال كبریاپسندانه‌لری سایه‌سنده او زمان تشتت و پریشانی ایچنده بولونان متنوع قطعات اسلامیه‌یی ید ادارهٔ تصرفلرینه كچیرمشلر وحتی احوال عمومیهٔ سیاسیه‌نك اجباریله مسلمانلر ایچون مقدّس اولان « خلیفه وأمیر المؤمنین » نام شریف ومباركنی كندی خاندانلرینه اضافه‌یه موفق اولمشلردركه بو خدمت مقدسه ایله اسلامیتك حامیٔ طبیعیسی مقامنه ارتقا ایتمشلردر ·

شرقده بو قدر موفقیتلر قازانان حكمداران سالفهٔ عثمانیه‌نك اعلای اسلامیت نامنه غربده ابراز ایتدكاری مآثر جلیله بوندن دون دكلدر· چونكه بو خاندانك حكمداران متقدمه‌سی بر شجاعت و بسالت خارق العاده ایله او وقته قدر اسلام سنجاغی كورونه‌مش قطعاته كیره‌رك كندی قوت وسطوتلرندن مقدارجه زیاده اولان دشمنه غلبه چالمش ومتنوع اقوام وحكوماتی تحت حاكمیتنه

کچیرمشدر. بر درجه ده که آوروپانك مرکزی اولان واو زمانك أك مشهور وأك برنجی بلده سی بولونان ویانه تورکلر طرفندن محاصره ایدیله رك کرك نام اسلام وکرك شان عثمانی ، تاریخلرده پك چوق اقوامه نصیب اولمایان بر یاد علوی براقمشدر.

مع هذا عثمانلیلر بو قوتی یالکز میدان حربده ومتنوّع دولت وملتلرك اللرندن قوپاریلان مملکتلری ضبط وفتحده کوسترمه مشدر. اوّلکی عصرلرده ملت عثمانیه بر طرفدن فتوحات ، بر طرفدن ده اکتسابات ایله اشتغال ایده رك ، اقوام قدیمهٔ مدنیه نك نتیجه مزاحم ومجاهده ایله وجوده کتیردکاری مدنیتی پك آز بر زمانده اخذ وتلقی ایتمك اقتدارینی کوسترمش وموهبهٔ ربانیه اولان استعداد وذکای فوق العاده سنه جلی بر برهان ابراز ایتمشدر.

فقط جناب حقك حکمت آلهیه سندن بری ده بر ملت خلقةً نه قدر مستعد وشهراه ترقیده نه درجه ایلری بولونورسه بولونسون او وقته قدر اکتساب ایده بیلدیکی سعادت مادیه ومعنویه نك پایدارلغنی تأمین ایلیه مه سی بولوندیغی نقطه ده توقف ایتمه یه رك طریق ترقیده الی نهایه دور ایتمه سنه متوقفدرکه بو قاعده یه رعایت ایدلمه دیکی حالده آز برزمانده اخلاق عمومیه فساده وتشکیل ایتدکاری دولت انحطاط وانقراضه یوز طوته جغی امور طبیعیه دندر. ایشته بو ماده جمیع زمانده اك قوی ملت ودولتلرك انقراض

واضمحلالنه سبب مستقل اولدیغنی ، بزه تاریخ عالم کوستریور .

تاریخاً ثابتدرکه عثمانلیلرك مزلقهٔ انحطاطه دوغروشتاب ایتمه لری اوچ یوز سنه دن زیاده در . انحطاط ، بر دنبره وجود بولمادی . ابتدا ، سوء اداره یه منشأ دائمی کسیلان مقام عالیدن ظهور ایتدی . بو جهتله داخلده قاریشیقلقلر میدان آلدی . او آوانده آچیلان محاربه لرده دخی دولت بالطبع مغلوب اولدی . وَمغلوباً عقد ایدیلن معاهده لرده و بالخاصه مشهور قاراوفچه و بونی متعاقب قاینارجه معاهده لرنده دولت خارجاً بویوك ضایعاته اوغرادیغی کبی معناً دخی بین الملل قازاندیغی شان وحیثیت عسکریه یی غائب ایتدی. بو حال ایسه او وقته قدر تورکاردن کوزلری ییلمش بولونان آوروپا ملتلرینه بویوك بویوك امیدلر ویردی . او درجه یه قدرکه وقتیله شهامت وجلالت عثمانیه یوزندن پك بویوك ضایعاته دوچار اولمش بولونان خریستیانلر ، عثمانلیلرك کرفتار اولدقلری احوال تذبذب وتدنی یی کوره رك ترکاری بسبوتون آوروپا قطعه سندن قوغمق فکرینه دوشدیلر .

اکر مسلمانلر ایچون لطف واحسانی هیچ بر وقت أکسیك اولمایان جناب رب مستعانك عون أزلیسی بو اثناده ظهور ایتمه مش اولسه ایدی دشمنلرك سالف الذکر مقصود مشؤمی وجود بولاجغی شبهه سز ایدی .

جناب حقك بو راده كوستر ديكى عنايت او هنكام مغلوبيتده آوروپا دولتلرى بيننده ظهور ايدن رقابت سياسيه مسئله سيدر. يعنى آوروپا دولتلرندن بعضلرى دولت عليه نك آوروپا قطعه‌سندن بالكز طردينى دكل حتى تماماً تاريخ عالمدن طينى التزام ايتدكلرى حالده بر طاقملرى ده بو فكرى منافع سياسيه لرينه مغاير كوره رك دولت عثمانيه يى محافظه ايتمك خصوصنى اساس سياستلرندن عد ايله ديلر.

دولت عثمانيه يه كلنجه: بو هنكامده دخى طبقهٔ بالاده جهل واستبداد مكملاً اجراى احكام ايتمكده واداره يه مأمور اولان اركان حكومتنده دخى فساد اخلاق رواج تامنى كوسترمكده بولونديغندن دولتك صلابت وسعادتنى تأمين ايده بيله جك برطريق جديده كيتمه يى نه بيليرلر ونه ده عقللرينه كتيريرلر ايدى. يالكز أهالى دولتك دوچار اولديغى فلاكتى كورور ايديسه ده أللرندن بر ايش كلمز وآنجق عصرمزده اولديغى كبى دشمن ايله اولان مصادمه لرده عقللره حيرت ويره جك شجاعت وجسارت كوستريرلر و بر آووج طوپراغى قانه بويامقسزين دشمنه تسليم ايتمزلر ايدى. بو حال چوق دوام ايتدى.

عاقبت تاريخلرده مشهور اولان وقعهٔ خيريه يى انتاج ايده رك دولتك ادارهٔ داخليه سنده جدى بر اصلاح وجوده كتيرمك كبى

خیر خواهان دولته امیدلر ویرلدی . نه فائده‌سی وارکه بو امیدلر
دخی چوق سورمه‌دی . او، شعلهٔ سعادت سوندی . اسکی
قاراناق ینه اولانجه دهشتیله عالم عثمانی‌یی قاپلادی . حتی سیاسیةً
بزم دوستمز وفقط هر حالده یابانجی اولان بر ایکی دولت حال
وزمانك مساعده‌سی مرتبه‌سنده دولت عثمانیه‌نك اصلاح امور
واداره‌سنه بذل ما حصل همت ایتمشلرسه‌ده او وقت ایش باشنده
بولونان وفاعل مطلق اولان ذوات بو جهته دخی ذره قدر اهمیت
ویرمه‌یه‌رك کندی کیف وذوقلرینه قویولمشلر ودولتی اولانجه
سرعت وشدتلریله اعماق انقراضه دوغرو سوروکله‌یوب کوتورمشلردر
بو سببله دولتمزه محب ونافع اولان دولتلر، اصلاح وترقیمزدن
بوسبوتون نومید اولارق، حقمزده‌کی فکرلرینی تماماً دکیشدیرمشلردرکه
پك دهشتلی بر نتیجهٔ مضره ایله بر چوق ضایعاتی مؤدی اولان
کچن روس محاربه‌سنده، بو حالك باشمزه نه فلاکتلر حاضرلادیغی
میدانه چیقدی .

بو صورتی التزامده آوروپالیلر حقسز دکللر ایدی . چونکه
ایلك اصلاحات تشبثندن شمدی‌یه قدر سکسان سنه‌لك بر زمان
کچدیکی حالده، داخل مملکتده ترقی واصلاحات نامنه هنوز هیچ
بر شی یاپلمادیغی بوکون، کوز اوکنده دوریپور . بزدن پك چوق
صوکرا یعنی آنجق اوتوز، قرق سنه اول اصلاحاته باشلامش

اولان ژاپونیا اصلاح وَ تنظیم اداره ایتمسی سایه‌سنده بو کون دول مترقیه‌نك برنجیلری صره‌سنه کچمکه موفق اولمشدرکه یالکز بو جهت بزی اوتاندیرمغه کافیدر ·

شو ذکر ایتدیکمز سکسان سنه ظرفنده ، دولتمزك خارجاً وَداخلاً شان وشوکتنه خدمت ایده‌جك اعمار ملك ، توسیع وَنشر معارف ، تأمین عدالت وَتعمیم صنایع کبی لوازم مدنیه وَعمرانپرورانه‌یه غیرت ایده‌جك یرده ، بالعکس اهالی و بلادك بوسبوتون فقیر وخراب اولماسنه چالیشمقدن برآن کری دورمادق. بو مدت ظرفنده ، علی الخصوص یکرمی بش سنه ایچنده ممالکمزك نصفندن زیاده سنی غائب ایتدك . وطنمزدن قوپاریلان مملکتلردن بو کون قوجه قوجه قراللقلر ، بکلکلر ، پرنسلکلر وَ ولایتلر تشکیل اولوندی · الده قالانك دخی سلامت وسعادت استقبالیه‌سی تهلکه‌یه قونولدی · کندی کندیمزی بی‌معنا ذهابلر وَطمطراقلی سوزلرله آلداتدق ، کوندن کونه فقیر دوشدك ، وَبین الملل بیك کره تحقیر اولوندق ....

شو تشریحات وَتمهیدات ایله بو کون آوروپا نظرنده نه قدر حیثیتمز اولدیغی پك قولای آکلاشیلیر ·

مع مافیه بزم ایچون متسلی اوله‌بیله‌جك بر ماده وارسه ، اوده کندی کندیمزی آوروپالیلردن دهاأیی بیلدیکمز مسئله سیدر · اونلر ،

بوكون ممالك محروسه ده موجود اولان احوالى كوزمزه چارپه رق ، بو فنالقلر ، اسلاملرك وعلى الخصوص توركلرك ترقى وتعالى يه فطرةً مستعد اولمادقلرى واديسنده كى أسكى ادعالرينى ايلرى سوردكلرى حالده ، بز ، بو فكرك يا كاش اولديغنى وبو فنالقلرك باعث مطلق وحقيقيسى توركار اولماديغنى اثبات ايده بيليرز .

معلوم ومجرّب اولان موادك باشليجه‌سى شو حقيقتدركه بر ملتك بويوك بر دولت تشكيل ايتمه‌سى ، بونك ده كيتدكجه اكتساب قوّت ومكنت أيله‌مسى خصوصى ، سالف الذكر أفعال معظمه‌يه ، او دولتى تأسيس ايدن ملتك خلقةً مقتدر وترقى‌يه مستعد بولونماسى كيفيتيدر . آنجق بو استعداد واقتداردن استفاده ايده بيله‌جك ادارهٔ منتظمه ومكمله‌يه دخى مالك اولماسى شرط اعظمدر .

عثمانليلر وقتيله بو أوصافك جمله سنى حائز بولوندقلرندن ، ابتداى ظهورلرندنبرى طريق ترقى يه قويولمش وآز بر زمان ظرفنده عقلاره حيرت ويره جك موفقيتلره نائل اولمشلردر .

فقط عصرمزده سالف العرض موفقيتلره نائل اولماملرى ايسه يالكز ، دولتك اعصار سالفه‌ده كى ادارهٔ منتظمه‌يه مالك اولمامسندن ايلرى كليور . چونكه : دها دون ميدانه كلن تجربه لرده ملت عثمانيه ينه او ملت نجيبه بولنديغنى ، وذرّه قدر اخلاق واطوارى بوزولمامش اولديغنى عالمه كوسترمشدر . بوجهتى دشمنلر بيله انكار

ایده‌مز . پلونه وشیپقه کبی محاربه‌لرك یادی ملتده دها نه قدرقوهٔ مادیه ومعنویه اولدیغی حقنده کی ادعامزی اثبات ایدر .

بو مسئله یی بحث مخصوصنده دها أطرافلی بر صورتده تدقیق ایده‌جکز . فقط اوّلا اهمی تقدیم ایله دولت علیهٔ عثمانیه نك احوال حاضره‌سنده جاری اولان فنالقلرك منشأنی آرایه جغز .

شهزاده لر

بو اندیغمز عصر ، عصر مدنیتدر . صوك یوزسنه ظرفنده دنیانك أکثری طرفلرنده ایدیلان ترقی ، عقول بشری حیرت ایچنده براقه‌جق درجه ده‌در . هر ایش وصنعتده جدی انقلاب وجوده کلدیکی کبی اصول ادارهٔ عمومیه دخی ادوار سالفه‌یه نسبتله کلیاً تغیر ایتمشدر .

بو انقلاب وترقی یه الك زیاده خدمت ایدن ماده ، مترقی ملتلرك حال وزمانه کوره منتظم اداره‌لر تشکیلنه موفق اولملریدرکه بو خصوص لایق وجهله تدقیق ایدلدیکی حالده ممالك محروسه‌نك بو عصرده کی أسباب پریشانیسنی آکلامق ممکن اولدیغی کبی ، تجدید قوت واعادهٔ شوکت آرزو اولوندیغی حالده نه کبی قواعد اساسیه‌یی

نظر أهميته آلمق لازم كلديكى ظاهراً ميدانه چيقار . بناء عليه آوروپاليلرك بو كون بزه تفوّق ايتمه‌سى اسباب حقيقيه‌سنى بر كره كوزدن كچيره لم :

بو عصرده آوروپاده هر صنف اهالى جان ومالارندن أمين وجمله‌سى مساوات ، حريت ، عدالت كبى جناب حقك انسانلره بخش ايتديكى احسانلره تماميله مالكدر . هر فرد مملكتك قانونلرى او كنده مسؤلدر . قانونلر ايسه غايت جدى تدقيق وتجربه اولونه‌رق وضع اولونديغندن هر كسك حقوقنى محافظه يه كافيدر . بو حقوقه هيچ بر كيمسه نك دخل وتعرضى محالدر . چونكه أهالى اعمال حكومتى قالاً وقلماً تنقيد ايده بيلديكى كبى ، ادارهٔ عموميه‌يى تفتيش ايچون تشكيل اولونان مجلس مخصوص اعضالرى واسطه‌سيله دخى شكايت ايتمكه صلاحيتى واردر .

آوروپاده أهالينك حقوق وَاحوالى بو مركزده اولديغى حالده حكمدار بولونان ذاتك قدرت وَصلاحيتى بو زمانده اولدقجه تبدل ايتمشدر . اولكى زمانلرده مملكتك اداره‌سى شخص واحدك يدينه تسليم اولونه كلمكده ايكن بو كون او حقوق دخى قانون مملكته ربط ايدلمش اولديغندن حكمداران زمانك صلاحيتى دخى بردرجه‌يه قدر تنزيل وتحديد اولونمشدر .

بو زمانده مملكتك اداره‌سى مشكلات كسب ايده‌رك اداره نك

مطلوب درجه‌ده بولونماسی ایچون مأمورینده ، وکلاده وعلی الخصوص حکمدار اولان ذاتده پك بیوك اقتدار بولونمق لازم کلیر . هر برینك معلومات عمومیه و اساسیه سندن ماعدا ، اداره سندن مسئول بولندیغی مملکتك احوالنه تماميله واقف اولملری شرط اعظمدر . خاصةً بوجهت حکمدار اولان ذواته عائد در . اونلردن بوکونده طلب اولونان خدمت ، اوّلکی زمانلر کبی هر ایشده کندی شخصلرینی ایلری‌یه سورمك وبوواسطه ایله دیکرلرك حقوقنی غصب ایتمك دکل ، مملکتده مرعی الاجرا بولنان قانونه رعايةً کرك کندینك وکرك اهالینك حقوقنی محافظه وعندالله وعندالناس اداره سندن مسئول بولوندیغی مملکتی ایچون طرق ترقی واعادهٔ قوت وشوکت أسبابنك استکمالی چاره‌لرینی آرامق قضیه‌سیدرکه بو خصوص ایچون الك أسلم طریق ایسه حقوق شخصیه‌سنی معتدلانه اجرا ایده‌رك امور اداره ایچون تشکیل اولونان هیئت وکلایه منافع ملك ایچون اتخاذینی ألزم کوردکلری تدابیرك تطبیقنده صلاحیت تامه ویرمکدر .

شوراسی‌ده شایان دقتدرکه بوکبی منتظم اداره‌ده اساس اتخاذ ایدیلن قاعده یالکز اصول مشروطه وضع اولونان مملکتلرده جاری اولمایوب ، حقوق حکمداری هیچ بر قانونله تحدید ایدلمه‌ین وادارهٔ مطلقه ایله اداره اولونان مملکتلرده دخی ینه او قاعده نك

اساسنه رعایت اولونمقده‌در . یعنی بو کبی مملکتلرده حکمدار اولان ذاتك کندی حقوقنی غایت معتدلانه اجرا ایله‌مسی اساس قاعده اتخاذ اولونمشدر .

ادارهٔ مطلقه جاری اولان مملکتلرده اهالینك عرض وناموسی حکمدار بولونان ذاتك فضائل ذاتیه‌سی نسبتنده تأمین اولونه بیلدیکی کبی ، تبعه‌نك رفاه وسعادتی ملکك آسایش وسلامتی دخی درایت وکفایتلریله متناسبدر . ذوات مشار الیهم اخلاق حسنه ایله متصف ، اصول ادارهٔ حکومته واقف ومقتضاسیله عامل ایسه‌لر مملکت آز بر زمان ظرفنده داخلاً کسب عمران ، خارجاً اکتساب قوت ایدر عکسی حالده ایسه ، دولت یکانه سبب سلامتندن محروم قالمش دیمك اوله جغندن کوندن کونه تدنی‌یه یوزطوته‌رق الك نهایت قرین زوال دوچار اضمحلال اوله‌رق دشمنلرینك ید اغتنام واسارتنه دوشر. دیمك که مطلقه شکلیله اداره اولونان مملکتلرده ده ملتك سلامتنی موجب اولاجق وسائلدن الك برنجیسی وشبهه‌سز الك اهمیتلیسی پادشاه اولان ذاتك فطرةً وتربیةً حکمدارلغه لیاقتی مسئله‌سیدر .

آوروپاده ، بو ماده‌نك اهمیتی پك چوق اول آکلاشیلارق بالآخره حکمدار اولاجق ذاتك عصرك احتیاج واقتضاسنه کوره خصوصی بر تربیه وتحصیله مالك ایدلمه‌سی ایچون حرکات

وَسكناتی قواعد مقننه آلتینه آلینیر وَبو جهته پك چوق أهمیت ویرلمكله برابر حكمدار اولادلری مناسب بر سنه واصل اولونجه ، فضل وعلم ، حسن اخلاق وحمیت صاحبی بر قاچ ذاتك تحت تربیه وَتعلیمنه براقیلیر ، ذوات مومی الیهمك رئیسی اولارق ، پرنسك تربیه وَتحصیلندن خاصةً مسئول اولان ذاتك اسمی رسماً اعلان اولونور .

بو ذاتك یعنی رئیسك ، حكمدار اولاجق پرنسلرك تربیه لرنده باشلیجه اتخاذ ایتدیكی اصول ؛ پرنسی ، تربیه‌سی اكمال اولونجه یه قدر بر قاعده مقننه تحتنه آلمق ، عصرك لوازم موجبه سندن اولان معلومات عمومیه‌یی علی التدریج تلقین ایتمك ، بالخاصه كندی نظارتی تحتنده بولونان دیكر معلم ومربی أفندیلرك اخلاق ومشاورلرینی نظارت متمادیه ده بولوندیرمق اولوب ، ممكن اولدیغی قدر اهالی وَاداره حقنده توسیع علم وعرفان ایتمه لرینه چالیشیر ؛ كنج شهزاده یه حین تحصیلده اكتساب ممارسه ومهارت ایتمه‌سی ایچون غایت أیی وَثمره بخش اولماسی بحق ملاحظه وَتفكر ایدلمش بولونان خدمات عسكریه اجرا ایتدیرمك خصوصنی دخی اونوتمایه‌رق ، ایفای وظیفه‌یه ، وطنه حكمدار یتشدیرمكه بذل ما حصـل همت ایدركه بو صورتله تربیه كورمش اولان ذاتك ، حكمدار اولدیغی وقت عقلاً وحكمةً مناسب ومقبول كورولمه‌ین طریقه كیتمه‌یه جكنه

اهالی بر درجه‌یه قدر امین اوله بیلیرلر .

دولت علیه‌یه کلنجه : خاندان عثمانی ، اسلاملرك اوته دنبری تقدیس ایتمکه آلیشدیغی بر خاندان اولمایوب ، او تقدیس وحرمتی ودنیانك دیارنده دستان اولان شهرت وشوکتی کندی علو طبعی وقوت بازوسی ایله ، ملت نجیبهٔ اسلامیه‌یه ایفا ایتدیکی خدمات خداپسندانه سایه‌سنده احراز ایتمشدر . او درجه‌ده‌که شمدی‌یه قدر تاریخ اسلامده ابراز همت وغیرت ایدن آل عظامك هیچ بری بو مرتبه‌یه واصل اوله‌مامشدر . بو ، شونکله ثابت اولورکه حکومت عثمانیه آلتی یوز سنه دنبری دوام ایتدیکی وخاندان حکمدارییدن بعضیلری مختارلردن ایندیرلدیکی و بعضیلری شهید ایدلدیکی حالده ، ملت بیننده موجود اولان حرمت ورعایت ، بر دقیقه بیله تردد وزواله دوچار اولمامشدر . شو مظهریت ، دنیاده یالکز آز خاندان حکمدارانه‌یه نصیب اولمش بختیارلقلردن عداولونسه و پادشاهان متقدمه‌نك احفاده میراث براقدیغی کنز لایفنای کریمه بیلنسه لایقدر .

بویله عالی بر میراث براقمغه مظهریتی ، شبهه‌سز مشار الیهمك جمله‌سی حکمدارلغه لایق اولمق ، و او لیاقتی کوچوکدنبری غایت مکمل تربیه آلمق صورتیله قازاندقلری آشکاردر .

دولت علیهٔ عثمانیه‌نك پارلاق دورلرنده سالف العرض ماده‌یه

پك چوق أهمیت ویریله‌رك خاندان عثمانی شهزاده‌لری پك کوچوك یاشده ایکن بیله تربیه سایه‌سنده بویوك بویوك ایشلر کوردکلری تاریخلرده مذکوردر. بونلردن مثلا اورخان، شهزاده سلیمان، بایزید، سلیم دها پدرلرینك حین حیاتلرنده، کرك محاربه‌ده وکرك آوان صلحده، وطنلرینه عالی خدمتلر ابراز ایتدکلری کمال ستایشله ذکر اولونمقده‌در.

او دورلرده خاندان عثمانی شهزاده‌لرینك هیچ بری بو کون کوروب دورمقده اولدیغمز پادشاهلر وشهزاده‌لر کبی ملتنه یوزینی کوسترمکدن قاچه‌رق سرای ایچنده قاریلر وحرم آغالری اللرنده یاشامازلر، هپسی اردو کاهلرده. مجالس حربیه وسیاسیه‌ده تربیه آلیرلر ایدی.

کوچوك یاشلرندن باشلایه‌رق، بویودکجه متنوع قطعاتده والیلکه، تدویر امور مملکته، سوق اولونورلر وحرب ظهورنده عهده‌لرینه تودیع اولونان قطعهٔ عسکریه‌یه قوماندانلق ایدرلر ایدی. بو خدمات مهمه‌نك اجراسی اوزرنده مافوق بولونان امرا وارکانه رعایتی ذرّه قدر اخلال ایتمه‌یه‌رك، مظهر توقیر واجلال اولورلردی. عادتا دیه بیلیرزکه او وقت دولت علیه‌نك کوندن کونه ترقیسنه خدمت ایدن اسبابك باشلیجه‌سی، شهزاده‌لرك کوچوکدنبری ادارهٔ حکومته آلیشدیرلمه‌لری قضیه‌سی ایدی. هیهات!.. او کیدیش،

او طرز تربیه ، کاشکه الی نهایه دوام ایتسه ایدی ؛ ..

بیك سنهٔ هجریه سندن صوکره دولت علیهٔ عثمانیه انحطاطه یوز طوتدیغی کبی ، شهزاده‌لرك دخی تربیه‌لری ویتشدیرلمه‌لری خصوصنده کی قواعد متخذهٔ مفیده ، بوسبوتون منسی قالدی و بو کون کوروب دورمقده اولدیغمز احوال مؤسفه ، اولانجه ردائتیله میدان آلدی . شبهه سز بویکی چیقمه طرز تربیه شهزادکان دولت عثمانیه‌نك کیتدکجه انحطاطه خدمت ایدن مواد صیراسنده بولندیغنی کیمسه انکار ایده‌مز .

زمانمزده خاندان عثمانی شهزاده‌لرینك تربیهٔ عمومیه‌لری پك زیاده أسف انکیز اولدیغی محققدر . بو بیچاره‌لری سکز یاشلرینه واصل اولدقلری زمان بر طاقم لالالرك نظارتی آلتینه ویریلیرلرکه بو لالالرك اکثریسی ، شونك بونك یانندن توره مه ویاخود دولت علیهٔ عثمانیه ده بر خیلی زماندنبری آرتق چوروکلك عدادنده قالان اندرون همایوندن چیقمه اوشاقلردر .

بو حریفلر ، دنیا ده هیچ بر مکتبده تدرس ایتمه دکاری کبی ، ذاتاً عمرلرینی سرایلرده اوشاقلقدن باشقه بر شی ایله کچیرمه دکلرندن جمله سی اجهل جهلادندرلر . حالبوکه بونلرك یتشدیردکلری ، تربیه ایتدکلری شهزادکان ، ایلریده ملت عثمانیه‌یه پادشاه اوله جقلردر !..

بو نقطه‌ده کوڭلمکی یوقسه آغلامقمی لازم اولدیغنی قارئلرمزڭ تقدیرلرینه براقه‌رق بزم پادشاهلرمزڭ پادشاه اولونجه‌یه قدر سرایده کچیردکاری زمانه کله‌لم :

معلوم یا : شهزادکان حضراتی استانبولدن دیشاری هیچ چیقمازلر ، کیمسه ایله کوروشمزلر وسالف العرض اوصاف ومزیتده بولونان لالالردن آیرلمازلر یالکز اون بشر یاشلرینه واصل اولونجه استفراشه باشلارلر .

ایشته بوصورتله ایلرله‌یه‌رك وجود بولان تربیه واصول معیشتڭ اقتضاسندندرکه اخلاقلرنده ، حرکتلرنده جسارت ، متانت ، میل معالی بولونماز . تناسب وجهیه ووجودیه‌لرنده خاندان قدیمهٔ عثمانیه‌یه مخصوص اولان آثار بسالت وجوانی کورولمز . عمرلرینی تعلیمسز وادمانسز کچیردکلرندن وجودلرینه دائماً ضعف وعجز طاری ، قوهٔ عقلیه‌لری جزئی بر شیدن متأثر اولور ...

بو اوصاف غیر لایقه‌دن باشقه تربیهٔ عمومیه‌لرنده هیچ ده آرزو اولونمایان بعض افکار سقیمه ایدینمش بولونورلرکه شونلردر :

آوان صباوتدن باشلایه‌رق خواجه ولالالرندن ایلریده پادشاه اوله جقلرینی اوکره‌نیرلر . بو پادشاهلق ، عددی میلیونلره واصل اولان اهالی‌یی یالکز کندی کیفلرینه تبعاً اداره ایتمك اولدیغنی وایسته‌مه‌دکلری آدملری قوغوب ، ایسته‌دکلرینی احسانلره غرق

ایده بیلمکدن عبارت بولوندیغنی واهالی ، ذات همایونلری ایچون جناب حق طرفندن قول اولمق اوزره یارادلدیغنی وده‌ها بو کبی نیجه نیجه خرافاتی وبر ملکی ، بر ملتی تالان و پریشان وأسیر ایتمکه یارار بر چوق (بن ؟) لکلری عقللرینه محکم صورتده یرلشدیررلر . یوقسه ملتك پادشاه ایچون دکل ، پادشاهك ملت ایچون منتخب ومنصوب اولدیغنی ، نه بونلره بر سویله‌ین واردر نه ده بونلر کندیلکلرندن آکلارلر .

ایشته شو مختصراً بیان ایتدیکمز طرز واصولده تربیه کورمش وبوفکرله غدالانه‌رق یتیشمش اولان شهزادکان ، یاوری طالعله بر کون پادشاه اولورلر .

بو عصرده ، هانکی پادشاهمزك زماننده اولورسه اولسون ، کندیلرینه الك یاقین بیلدکاری انسانلر، شهزاده لکلرندن بیلدکاری طانیدقلری اوشاقلر ، برده آنلری جهتندن اقربا وتعلقات صایدقلری کوله‌لردرکه بونلر ایچون دولته پك زیاده امك ویرن وحقیله خدمات جدیده‌سی سبق ایدن ذوات ، فدا اولونه‌کلمشلردر .

ذاتاً بزم صوك پادشاهلرك دورلرنده عمومیتله دولتك اداره‌سنی دوزلتمك ، اصلاح ایتمك ، بونك ایچون لازم اولان تدابیری دوشونمك ، وسائر حکمدارلغه عائد وظائف معززه ایله متوغل اولمق کبی حقیقةً شان شاهانه‌یه ، ووجائب ملوکانه‌یه جسبان اولان

بر چوق اشتغالات مهمه یوز اوستونه دورورکن ، مقامات عالیه ده بولونان مأمورین دولتك عزل ونصبی وتبعیدی کبی سرایده کی خائنلرك أنتریقه لریله اورته یه قونولان مسائل جزئیه واغراض شخصیه ایله وقت کچیرلمشدر. وکلانك نه أسبابه مبنی عزل ونصب ونه مقصده مبنی تبعید ایدلمه لری لازم کلدیکنی ؛ وبوندن دولتك ملتك نه درجه متضرر ویا نه قدر منتفع اولاجغنی ملاحظه پادشاهلرك عقللرینه کلمز واطرافنده کی خائنلرك أنتریقه لرینی دخی بعض احوالده بیلمزلر .

ایشته دولت علیه نك انحطاطه دوچار اولدیغی زمان خاندان عثمانی شهزاده لرینك تربیه ومعیشتلری بوحال اسف انکیزی کسب ایتمشدر . شو اصول تربیه نك امور اداره یه نه قدر فنا اولدیغنی آکلامق ایچون اوزانه کیتمکه لزوم یوقدر .

شو اصول تربیه نك وقعهٔ خیریه دن بوکونه قدر ممالك محروسه ده حکومت سورن پادشاهلرك احوال خصوصیه لرینه مختصراً اولسون بر نظر عطف ایدرسه ك شو جهت لایق وجه ایله میدانه چیقاجقدر .

پادشاهلر

بیك ایکی یوز قرق بر تاریخ هجری ذی القعده سنك طقوزنجی
کونی خروج علی السلطان نتیجه‌له آت میداننه طوپلانان یکیچریلری
سلطان محمود حضرتلری بر کونده محو ایده‌رك وقعهٔ خیریه‌یی
وجوده کتیرمش و بو عزم عالیهمتانه ایله دولت علیهٔ عثمانیه تاریخنده
بر بدر مشعشع رسم ایده‌رك وطنی انقراضه سوق ایتمکدن باشقه بر
ایشه یارامایان اولکی اداره‌دن صرف نظر اولوندیغنی بوندن صوکرا
عصر وزمانه موافق بر اداره تشکیلی ایچون جدی اصلاحات
داخلیه‌یه تشبث ایدیله‌جکنی عالمه کوسترمشدر .

حقیقة شاهانه اولان بو تشبث کرك داخلده وکرك خارجده
پك بویوك تأثیراتی موجب اولدی ،

آوروپالیلر اوته‌دنبری شرق اهالیسنك احوالنه لایق وجه ایله
واقف اوله‌مادقلرندن ملت عثمانیه ودولت علیه حقنده بر طاقم افکار
باطله وجاهلانه ایدینمش اوله‌لری جهتیله تورکلرك مدنیت حاضره
اقتضاسندن اولان اصلاح وتنظیم امور مملکته عدم استعدادلرینی
قویاً ذهنلرینه یرلشدیرمش بولوندقلری بر دورده وقعهٔ مذکوره‌نك
قولاییاقله فعله کلمه‌سی واصلاح اداره‌یه قطعیاً ممانعت کوسترن

دهشتلی یکیچریلرك آرتق نابود ومحو ایدلمه سی وبونی متعاقب آوروپادن دولت امورینه واقف اصحاب اقتدار جلبی حکمانك ودیپلوماتلرك عقللرینه بر آز دورغونلق ویرمش ویك چوقلرینك تورکارحتنده ایدنمش بولوندقلری سوء نظرك تبدیلنه خدمت ایله مکله برابر بر طاقملرینك ده جالب خوف وتلاشلری اولمشدر .

بو صوك طاقمده بولونان ذواتك مطالعه لرینه کوره دولت علیه نك اداره سی آوروپا اصولنده تنظیم ایدیلر وتورکلر بیننده مدنیت حاضره نك اس الاساسی بولونان علوم وفنون متنوعه بر کره تعمیم اولونورسه ذاتاً دین مبین اسلامك الهامات قطعیه سندن بولونان قوهٔ معنویه واقتدار عسکریه نك عثمانلی دولتنی ازهر جهت شهراه ترقیده ایلری کوتورمه سی وآز بر زمانده دولته اسکی شان وشهرتنی اعاده ایده رك بو حالك آوروپا موازنهٔ سیاسیه سنه دخی اجرای تأثیر ایتمه سی پك محتمل کورونور ایدی .

داخلده ایسه پادشاهك تشبثات جدیده وخیریه سی عموم اهالی یی تلاشه دوشوره رك ملتی احوال مستقبله ایچون پك مأیوس ایتمش ایدی . چونکه ایکی اوچ عصر دنبری اغتشاش ایچنده یووارلانان اسکی اداره نك نتایج سیئه سی تماماً بو زمانده میدانه چیقدی . ولایتلرده متوالی عصیانلری موجب اولدی . بیتمز توکنمز غائله لر جنتمکان مرحومی بجق بیزار ایتدی . مأمورین ورجال دولتك

قسم اعظمی بیله یکیچریلرك ظلم وزورندن پك زیاده اورکمش و بیقمش اولملرینه رغماً پادشاهك مقاصد اساسیه سنی یعنی تنظیم امور واصلاح اداره آوروپا اداره سنه تقلید اولاجغنی حس ایدەرك ابی اولسون فنا اولسون مجرد تعصب سوقیله آباء واجداددن کوردکاری اصول تعیش واداره دن انحرافی ایستهمزلر وطریق جدیده کیتمکدن اجتناباً پادشاهدن آچیقدن آچیغه شکایتده بولونولر ایدی . بر وقت ایش او درجه یه کلمش ایدی که خنکارده متانت و برقاچ ارکان حکومتده شدت کورونمه سه ایدی اهالینك عصیانه قدر جسارت ایتمه سی بعید دکل ایدی .

خلاصه بیك مشکلات ایله جنتمکان سلطان محمود خان حضرتلری انقلاب جدی وجوده کتیرمکه موفق اولدی . واداره دولتك تمانی جدید وقوی بر صورتده وضع ایتدی . بوندن صوکرا اولاجق حرکتك ایدیله جك همتـك باشلیجه سی ضمننده وضع وتأسیس اولوناجق قوانین جدیده نك مواد سیاسـیه سی اولان أمنیت مال وجان ومحفوظیت عرض وناموس وتفرعاتی وویرکی تعیینی ترتیب عسکر وسائره نك اجراسی کبی تشبثات مهمهٔ عمران پرورانه دن عبارت ایدی .

سلطان محمود زماننده وجوده کان اصلاحات عمومیـه اساساً ایکی ماده دن عبارتدر : بری نظام عسکری تأسیس دیکری قیافت

عثمانیه یی دکیشدیرمك قضیه سی اولوب بو صوك ماده هرنه قدر اهمیتسز کبی کورونور ایسه ده او دورك اهالیسنده موجود اولان جهالت وتعصبك وآوروپا اصول تعیش واداره سنه قارشی بسله نن نفرتك درجه سی، نظر ملاحظه یه آلندیغی حالده بو اصلاحاتك اجراسنده نه قدر ممانعته تصادف اولوندیغی قولایلقه آکلاشیلیر.

دولتك اداره سنی انتظامه قویمق وسائر بالجمله اصلاحات مطلوبه یه چالیشمق قضیهٔ مهمه سی اك اول مستعد ومقتدر مأمورین دولت یتشدیرمکه ومعارفك توسیع وانتشارینه خدمت ایله مکه وابسته بولونمقله بو جهت جنتمکان مغفورك نظر دقیقه دانیلرندن اوزاق قالمامش وهمان بو مقصود ایله برقاچ مکتب تأسیسی تحت قراره آلنمش ایدی که یالکز بو ماده نام با احترام شاهانه لرینی الی الابد تقدیس ایتدیرمکه کافی موفقیات عظیمه دن معدود در.

صوکره لری فقط ینه او دورده دیکر اصلاحاتده ممکن اولدیغی قدر غیرت ایدیلر ایکن بلا فاصله عصیانلر ظهوری وداخلده موجود بولونان اغتشاشاتك اکسیلمه یوب آرتمه سی و بعضاً خارج ایله ایدیلن محاربه لر احوال داخلیه یی تنظیم ایچون پادشاه مشار الیه حضرتلرینه وقت براقمامشدر.

سلطان عبد المجید خان حضرتلری تخت عثمانی یه جلوس ایتدیکی زمان اولکی دوره نسبتاً حرکات ترقی پرورانه یه مساعد ایدی.

چونکه او وقت اورته‌ده بولنان غائله‌لرك اکثری بر طرف بولونیور ایدی . هرنه قدر پادشاه پك کنج ایدیسه ده عصر حاضره موافق تحصیل کورمش اولدیغندن کندیلرندن بویوك خدمتلر بکله نیلمکده ایدی . فی الحقیقه عبد المجید خان حضرتلری اساساً فنا آدم دکل وخلقةً چلبی ومرحمتی غالب وحسن اوصافه مالك بر پادشاه ایدیسه‌ده مع التأسف صوکرالری میدان آلان مسامحهٔ اخلاقیه‌لری یکرمی ایکی سنه‌لك دور حکومتنده دولت ایچون جدی بر خدمت کورمه‌لرینه مانع اولمش وکیده‌رك دولت عثمانیه خیرخواهلرینك امیدلرینی بوشه چیقارمش ایدی .

بو پادشاهك دورنده اولدقجه مستعد وکلا یتیشمکه باشلامش ایدی . بویوك رشید پاشا ، صوکرالری عالی ، فؤاد وسائر پاشالر مراتب عالیه‌نك الك یوکسك طبقاتنی اشغال ایدییورلردی . بونلرك اکثری سلطان محمود خان حضرتلرینك یتشدیرمش اولدیغی افکار منوره اصحابی وعصرك احوال عمومیه سنه بحق واقف ذوات ایتدیلر . فقط نه فائده‌سی وارکه دولت علیه امورینك الك یوکسك مقامنده اوته دنبری موجود بولنان احوال مؤلمه او زمان دخی اجرای احکام ایتمکده بولوندیغندن بزجه الك قیمتلی والك نازك اولان او دورده هیچ بر ایش کورولهمه دیکنی مع التأسف تذکاره مجبورز .

سلطان عبد المجید زماننده دولت کرك خارجاً وکرکسه داخلاً

پك ضعیف دوشدی و بو سببیله تورك ملتی حقنده آوروپالیلرجه اوته دنبری ظن اولونان جهالت وتعصب وحسن اداره وتعیشه عدم لیاقت واستعداد کبی نقایص آرتق حقیقةً افکار عمومیه ده تأیید ایدلمش اولدی . بونك نتیجه‌سی اولارق ده آوروپالیلر طرفندن بی ادبانه تجاوزلر وتساطلر میدان آلەرق دولتده ذره‌قدر حیثیت قالمادی. داخلده ایسه تصورك فوقنده او یغونسزلقلر حکمفرما اولویوردی. ملکك ایچنده ارتکاب وارتشا وفقرایه ظلم وتعدی احوال عادیه‌دن صاییلیر ایدی . ایشك الك فناسی سیئاتك أسباب حقیقه‌سنی بیلن کیمسه بولونمایوب فلان پاشا مقام اداره‌یه کچرسه فنالغك اوکی آلینیر امیدیله وقت کچریلمه‌سی ایدی . بر زمان اولدی که آرتق اهالی هرشیدن ، خیره انتظاردن واز کچدی . ولی عهد سلطنت بولونان سلطان عبد العزیزك جلوسنی صبرسزلقله بکلەمکه ونه‌دن ایسه بو جلوسدن پك چوق شیلر امید ایتمکه باشلادی .

هیهات ! .. بو امیدك نه قدر بوش اولدیغی بالآخره میدانه چیقدی .

سلطان عبدالعزیز مقام خلافته قارداشی قدرده لایق اولمادیغنی پك چابوق کوستردی . چونکه بویوك قارداشی عدم اقتداریله برابر شبهه‌سز خلقةً چلبی حلیم بر ذات ملك خصلت ایدی . بو خودبین ، منفعت پرست ودیکر دورلو بر چوق اوصاف غیر لایقه

ومذمیمه صاحبی بر حکمدار ایدی . دنیاده اك زیاده آرزو ایتدیکی ، معتاد ایدیندیکی برشی وارسه اوده اداره‌یی معناسزیره قاریشدیرمق سوقیله فکر ونیتنی دکیشدیرمك هیچ کیمسه‌نك نصیحتنی دیکلمه‌مك ایدی .

ذوق وصراق شاهانه‌لرندن باشلیجه‌لری پهلوانلر کوره‌شدیرمك ، خوروس وقوچ دوکوشدیرمك کبی استهزای عمومیی جلب ایتمکدن باشقه بر پادشاه ایچون حقیقةً عیب ومذموم عدالنه‌جق احوال ایله وقت کچیرمك ایدی . زماننده ذاتاً بزم سرایلرده اکثریت اولایان عادی دالقاووقلر وحتی نسوان بیله دولتك امور اداره‌سنه قاریشیرلر ایدی .

عبدالعزیزك شو توصیف ایتدیکمز احوال خصوصیه‌سی پادشاهلغنك ایلك سنه‌لرنده میدانه چیقمادی . چونکه — نه‌دن ایسه — او وقت صدارتده بولونان عالی پاشادن چکینیر . احوال غیر معقوله ومذمومه‌سنی آچیغه ویرمکدن احتراز ایدردی . عالی پاشانك وفاتندن صوکرا بین الوکلا حرمت ورعایته دها دوغروسی اجتنابه شایسته کیمسه بولامادیغندن خلقی نه اولدیغنی درعقب میدانه قویدی . وآلتی سنه‌دن زیاده ایسته دیکی کبی پادشاهلق سوردی! فقط عاقبت بعض ارکان عسکریه‌نك انضمام معاونتلریله وکلا طرفندن خلع اولوندی .

بوندن صوكرا كلن پادشاه عثمانيان سلطان مراد خان افندمز حضرتلرى حقنده برشى سويله مك ممكن دكلدر . چونكه مدت سلطنتى پك آز زمان سورمشدر . فقط شهريار مشار اليه پادشاهان عثمانيانك اك بدبختى اولديغنه شبهه يوقدر .

سلطان عبد الحميده كلنجه : بو پادشاهك احوالى معلومدر . بو خصوصده ايضاحاته لزوم يوقدر ، عصرمزده واقع اولان سيأتنى مختصراً ارائه ايتمك كافيدر .

أول امرده بو پادشاه بر دولتك درونده صورت لايقه ده جريان ايتمه‌سى لازم كلن شرائطى يوق ايتدى .

باب عالينك حيثيت واقتدارى بوسبوتون محو ايدلدى ، ديكر نظارت وشعبه‌لر دخى لاشى حكمنده قالدى . يرينه سراى ايله سراى حشراتنك احكام مستبدانه لرى قائم ، عموم افرادك مرجعى يالكز اوراسى اولدى . مركز سلطنتده بولنان عموم دوائر مستخدمينى يالكز ييلديزى ملجأ سعادت اولمق اوزره طانيماغه باشلاديلر . واليلر ، متصرفلر ، قائمقاملر ، حاكملر امراى عسكريه وملكيه نك هپسى قوانين موضوعه‌يه رعايت ايتمه‌يه رك دوغرودن دوغرويه سراى ايله مخابره وبو واسطه ايله آمال فاسده‌لرينى استحصاله يول بولديلر . امور عاديه ده بيله منسوب بولوندقلرى

نظارتی و باب عالی یی قاله آلمایه رق انتساب پیدا ایده بیلدیکی سرای حشراتندن بری واسطه سیله معروضاتنی حضور شاهانه یه تقدیمه صلاحیت کسب ایتدیلر ·

دولتمزك کچیردیکی ادوار مختلفه ده سرایلیلر نامنی طاشیان حشرات پك چوق فنالقلره سبب اولمشلر ایسه ده دور حاضرده کی قدر سیئات هیچ بر زمان اجرای حکم ایتمه مشدر · بو کون ییلدیز دنیلدیکی زمان علنی اولماسه ده درونی انفعال حس ایتمه ین کیمسه قالمامشدر ·

أولکی سرایلیلرك فنالقلری مضراتی نفوذلری استانبول داخلنده مراتب عالیه اصحابنك بعضیسنه منحصر بولونورکن زمانمزده ییلدیز حشراتی سرای داخلنده چویردکلری أنتریقه‌لرله اجرا ایتدکلری فسادلرله قالمایوب سیئات واقعه‌لرینی دولتك هر صنف أهالیسنه سرایت ایتدیردیلر · بو کون ییلدیز نشین تخریبجیلرك منسوبیتی ممالك عثمانیه‌نك هر طرفنی استیلا ایتمشلر · او درجه‌ده که اهالی اوللری سرای خلقنك اسملرینی بیلمه‌دکلری حالده بو کون مقربین متغلبه‌نك ترجمهٔ حاللرینه واقف اولمشلر · بو ذواتك ایسته‌دکلرینی یاپابیله جکلرینه قانع اولمشلر ، خلاصه کندیلرینی فعال لمایرید اوله‌رق طانیمشلردر ·

بر مملکتك شهراه ترقیده ایلرله‌مه سنه وثروت وعمران

مملکتك ترقیسنه خادم اولان وسائطك برنجیسی عدلیه نك بر اساس قوی اوزرینه تأسسی در. بو لازمهٔ عدالت وترقی دولت علیه ده تماماً مفقود در. دور تخریبك أکبر سیئاتی ادوار سالفه ده اولدقجه یولونه قونولمقده بولونان عدلیه نك کلیاً محو ایدلمه سیدر. سرای پادشاهی یکرمی یدی سنه دنبری تکمیل ایشلری حکم قرده قوشیسنه تابع ایتدیکی کبی عدلیه یی دخی محو ایلهدی. بو دورده پاره واسطه سیله عدلیه مزده کوروله مه یه جك ایش یوقدر، ظلم وارتشا هر یردن زیاده بوراده حکمفرمادر.

مرکز اداره ده بولونان شو فناقدن انظار عبرتزی احوال مملکته تحویل ایده جك اولورسه ق التزام اولونان اصول اداره نك نه بیوك سیئات تولید ایتدیکنی کورورز. واقعا تورك بخششی بزده اوته دن بری مشهور ومأمورلریمزك ارتکابی معلوم اولمقله برابر دور حاضرده اولدیغی کبی بلاپروا. بلا مجازات آچیقدن آچیغه ارتشا هیچ بر دورده کورولمش، ایشیدلمش شیلردن دکلدر. عادتادنیله بیلیرکه من القدیم عثمانلیلر آراسنده مشهور وشبهه سز منبع صدوری مأمورین دولت اولان « دولتك مالی دکز، یه مه ین دوموز » ضرب مثلنك موقع تطبیق تامی زمانمزدر. وقت حاضرده بحق صاحب ناموس بر مأمور یه قدر واوله ماز. چونکه صاحب ناموس اولانك حمیتلی اولماسی مقتضیدر، بر حمیتمند ایسه صاحب

مسلك تخريبك دشمنی اولور ، بو ذات مأموريتده بقا بولهماز .

زمانك الك بويوك خرسزينك ، الك دهشتلی مرتكبنك ، موقعندن بو خصوصده الك زياده استفاده ايده‌نك مقام بالا اولديغنی بيلمه‌ين بر عثمانلی تصور ايده‌ميز . مقامك كنديسنه بخش ايتديكی اقتداری سوء استعمال ايده‌رك خزينهٔ ماليه‌يی دوغرودن دوغرويه صو يمقده ، حسن پاشا واسطه سيله بحريه يی ، راغب بكی توسيط ايده‌رك نافعه‌يی يغما ايلمكده دركه بونلر امور معلومه‌دن اولديغی جهتله تفصيلات و يرمكدن صرف نظر ايدييورز .

مقام بالاده بولنان بر ذاتك حالی بويله اولونجه فقر وضرورت ايچنده ياشايان ديكر بويوك وكوچوك مأمورينك حالی بوندن بدتر اوله‌جغی شبهه سزدر .

مأمورين دولت خرسزلك ايدييور ؛ چونكه دولتدن مكلف بولونديغی معاش ويرلميور ، زيرا سوء اداره‌دن ناشی اهاليدن آلنان ويركيلرك قسم اعظمی سرای سفيهنك هوسات ذاتيه‌سنی تسكينه صرف ، يالكز متباقی‌مقدار قليل مأمورينه تقسيم اولونيور .

سرايك تكذيبات مكرره سنه رغماً واردات مذكوره‌نك ثلثی سرايك مصارفنه صرف اولونيور ، متباقيسی سائر امور دولته مأمورين معاشاتنه قاليور .

أساساً سكز ميليوندن عبارت بولنان بو تخصيصات . دولتك

احتیاجات مبرمه‌سنی ادایه کافی اوله‌مادیغندن مأمورینك آچلقدن اولمك درجه‌سنه کلمه سنه سبب اولویور . بوندن اوچ سنه مقدم بانق عثمانینك ویردیکی معلوماته باقیلیرسه او وقت دولتك مأمورینه اولان بورجی آلتی میلیون لیرادن زیاده ، بوکونکی ده شبهه‌سز دها آشیری درجه‌ده در .

بو منظرهٔ مؤسفه‌یی دخی کچه‌رك عساکر عثمانیه‌یه ، عثمانلیلغك وحتی اسلامیتك قبله‌گاه امیدی بولونان اردولریمزه باقه‌جق اولورسه‌ق نظر انسانیته‌قان آغلاده‌جق برلوحهٔ مؤلمه‌یه تعلق ایدر . درحال بو صنف ، صنوف سائره‌دن زیاده استبدادك قربانی اولدیغنی ادراك ایده‌رز .

بوکون اردولریمزك حالی پك پریشاندر . بو پریشانی التزامی در . چونکه بونلرك انتظامی مسلك تخریب ایله توافق ایده‌مز .

صوك روس محاربه‌سنده میدان حربده اقتدار ذاتی ومزیات عسکریه‌لرینی عالمه تصدیق ایتدیرن ذوات اردولرمزله مناسبتدن تجرید ایدلدی . پلونه محاربه‌سیله جهانگیرانه برشهرت اکتساب ایدن غازی عثمان پاشا مابین مشیرلکیله یکرمی سنه‌دن زیاده مدفن افکار حریت اولان ییلدیزه کومولدی . سرای اشرارینه مخصوص وظائف ایله مکلف قیلندی . غازی احمد مختار پاشا مسلکیله مناسبتی بولونمایان برمأموریتله خارجه تبعید ایدلدی . فؤاد پاشا سلاملقده

اثبات وجود ایتمکه مأمور اولدی . فقط بو عالیهمت قوماندان ، بش آلتی آی مقدم سوق ناموس ایله تحمل ایده مدیکی استبداده قارشی کوستردیکی مقاومت شیرانه وفدا کارانه‌دن دولایی رتبه ونشاندن تجریداً شامه نفی اولوندی ، شرف عسکریسنی منکوبیت احرارانه ایله تتویج ایله دی . پلونه ارکان حربیه‌سی رئیسی توفیق پاشا ، رجب پاشا ظاهراً والیلکله ، اردو قوماندانلغیله کوندرلدیلر ایسه ده حقیقت حالده بر طرفه قملدانه‌مایه‌جق بر صورتده تحت ترصده آلیندیلر .

بونلرك یرینه اوردلریمزده نه قدر اخلاقسز ، جاهل وارسه سرکاره کچیرلدی . محاربهٔ مذکوره ده اردولریمزده ثابت اولان اکسکلر اکمال اولونمادی . قورو ، طمطراقلی سوزلرله وقت کچیرلدی . سلطان محمود زماننده قبول اولونان و زمان حاضره موافق بولونمایان قوانین ابقا ایدلدی . بو ماده واردولریمزده کورولن احوال سائره پك فنادر . دیکر احوالك حسب الحمیه بوراده ذکرینی مناسب کورمدیکمزی ، یالکز ارباب حمیته قان آغلاته جق درجه ده اولدیغنی اشارتله اکتفا ایده رز . عساکریمزك کوز اوکنده کی احوالی مدعیاتمزك برر دلیل ذی حیاتیدر . اردولریمزك هیئت عمومیه‌سی کوز اوکنه کتیرلسه انسان بونلره منتظم بر هیئت عسکریه‌دن زیاده بر دیلنجی جمعیتی نامنی ویرمکده مضطر قالیر .

مملکتده حکم سورن عدالتسزلکدن ، تسلط حشراتدن وقتیله معمور بولونان ولایتلر کوندن کونه خرابی‌یه یوز طوتیور . مظالم طاقتفرسا آلتنده ازیلن ولایتلر اهالیسی دفعاتله عصیان ایله‌یه رك تسکینی ضمننده بوش بوشونه برچوق قانلر دوکولدی . عسکرلریمز ضایع اولدی . اهالی‌ٔ مطیعه غائب ایدلدی . ادوار آسایش وعدالتده اطاعت کامله حالنده بولونان واساساً اهل اسلام ایله مسکون اولان سوریه ، یمن ، بغداد ولایتلرینك برقسمی علیهمزده سلاحه صاریلمغه مجبور اولدیلر . عصیانلری باصدیرمق ایچون سوق اولونان عساکر عثمانیه نك بیکلرجه‌سی عدم امتزاج محیطدن ناشی تباه اولدی کیتدی .

بو عصرده وقوعه کلن ضایعات ملکیه‌یه کلنجه : تاریخ عثمانینك بو بابده ویره‌جکی صحیح وقوعات انسانك تویلرینی اورپرده جك درجه‌لرده‌در . یالکز بوصوك دورده ضایع ایتدیکمز ممالکدن بو کون قوجه قراللقلر ، دولتلر تشکل ایتمشدر . رومانیا ، صربیه وقره طاغ استقلالی ، قبریس ، مصر ، کرید ، باطوم ، تسالیا ، تونس وسائره ....

بو قدر ممالکك هپسی مجرد سوء اداره‌نك . مشئوم بر اثری اولارق وطندن ، او قوجه دولت عثمانیه دن قوپارلمش ، آیرلمشدر .

وكلا

يوقارودە سرد اولونان ملاحظاتدن قارئلرمزيك قولای آكلایە بیلیرلركە وقعهٔ خيريەدن صوكرادخی ادارەنك اك يوكسك موقعندە موجود اولان او يغونسزلقلر دولتدە آدم يتشديرمكە مساعد دكل ايدی . مع هذا انكار ايتمك ممكن دكلدركە مجرد بو انقلابك سايەسندە او تاريخدن اعتباراً ادارەنك هر طرفدە اوّلكی دورلرە نسبةً ياواش ياواش تبدلات خيريە وجودە كلدی . بو زماندن اعتباراً بزدە وكلا اوصافنی حائز بر قاچ ذات مقام بالايە دوغرو پك بو يوك مشكلات ايلە اولسون يول آچمغە باشلاديلر . بو دور وكلا سنك آراسندە تا كوچوكلكندنبری خدمات دولتدە مستخدم ؛ ادارهٔ اموره كسب لياقت ايدەرك ايلرلەمش ، فكراً ، تربيةً مقام عالی يە لايق وعلی الخصوص دولتك احوال و زمانە كورە اصلاحات جديدەيە احتياجی اولديغنی آكلار ارباب درايت وحصافت احوال ضروريە ايجاباتندن مراتب مذكورەيی اشغال ايتديلركە بونلر آراسندە مقام صدارتە اك اوّل يوليلە ايلرلەيين مشهور بو يوك مصطفی رشيد پاشا اولمشدر .

رشيد پاشا شبهەسز پك بو يوك لياقت واقتدارە مالك ، شخصاً دە بر چوق اوصاف عاليەيی حائز اعاظم امتدن بر ذات محترمدر . احوال عموميەنك خارق العادە بر مساعدەسزلكی

اثنا سنده دولت علیه نك سلامت وترقیسی یولنده علو همتله حاصل اولور خدمات مشکوره‌سی سبقت ایله مشدرکه بو همات عالیه بوتون عثمانلیلری کندیسنه منتدار ایتمکه کافیدر. بو ذاتك الك بویوك خدمتی برنجی صدارتنده مشهور کلخانه خط همایوننی نشر واعلانی مساعده سنی زور بلا ایله سرایدن قوپارماسی قضیه سیدر. بو حرکت ، دولته صوکرا کلن اصلاحیون فرقه سنك نه استقامده یورومه‌لری لازمکله جکنه بر دستور العمل اولمشدر. مشار الیـه دها صوکرالری دخی دولته پك چوق خیرلی تشبثاتده بولوندی. اوهنکامده اداره‌نك اصـلاحنه دائر آرا صیره نشر اولونان قوانینك همان جمله‌سی مشار الیهك تدابیر عاقلانه سیله وجود بولدی. سرایك. جاهل اهالینك اعتراض ومقاومتلرینه باقمقسزین دولتك سلامتی ایچون الزم کوردیکی تدابیرك اتخاذندن کری دورمادی.

رشید پاشا بزده یکی مکتب وکلانك سر افرازی اولمش ودولتك اصلاحی ایچون ایدیلن برنجی تشبث بو ذات اولو العزمه عائد بولونمشدر. صوکرا کلن عالی وفؤاد پاشالره بر درجه‌یه قدر ایش کورمکه میدان آچان مشار الیـه در. رشید پاشا دولتـده اصلاحات لزومنی هرکسك عقلنه یرلشدیره‌رك بو جهته اعتراض ایتمك مجالنی اورته دن قالدیره‌شدر. بو ذاتدن صوکرا اصلاحات

لزومی وکلای عثمانیه نك هیچ بر یسی طرفندن رد اولونمایوب یالکز بو مقصـده وصول ایچون استعمال اولوناجق وسائطك صورت انتخابنده اختلاف افکار میدان آلمشدرکه بو خصوص معلوم اولدیغی اوزره دولت علیه ده بو کون بیله حل اولونوب بیتمه‌مشدر ·

مصطفی رشید پاشا دن صوکرا وحتی مشار الیهك دورنده بیله مقامات عالیه یی اشغال ایدن ذوات آراسنده وقعهٔ خیریه‌نك یتشدیر دیکی دیکر وکلا دخی وارایدیکه بونلرك اکثریسی ترقی واصلاحات طرفداری ایدیلر . آز جمله عالی ، فؤاد ، قبریسلی محمد پاشا وسائر بر قاچ ذات که بونلرك همان جمله سی وطنلرینك سلامتی ایچون کمال کرمی ایله اصلاح اداره وبو سایه ده تجدید قوت ایتمك فکرنده بولونارق حالك مساعده سی نسبتنده چالیشدیلر · بونلردن خاصةً عالی پاشا کندی وفاتنه قدر بر قاچ جدی اصـلاحات وجوده کتیرمکه موفق اولدی ·

اکرسرایك مانع اصلاحات سیئاتی اولماسه ایدی‌دها زیاده‌سنه دخی موفق اوله جغنه شبهه ایدلمز ایدی · فقط شوراسنی دخی انکار ایتمك ممکن دکلدرکه بو ذوات محترمه الدن کلدیکی قدر چالیشدقلری حالده تنظیمات خیریه‌نك اعلانندن عالی پاشانك وفاتنه قدر جریان ایدن او توز سنه ظرفنده دولتی طریق سلامته چیقارمغه موفق اوله مادیلر · دولت علیه وقعهٔ خیریه‌دن اول مادی ومعنوی نه

قدر ضعیف و پریشان ایدیسه بو هنکامده یعنی سلطان عبدالعزیزك اواخر سلطنتنده دخی اوکا یاقین بر حالده بولونیوردی .

اداره ده صلاح وانتظامك حصوله کلمه‌مسی یوقارده عرض ایتدیکمز اوزره سرایده جاری اولان حرکات سیئه نك حالا حکمران اولماسندن ایلری کلدیکنه شبهه ایدلمز . فقط سیئات حاضره دن قسماً اولسون وکلای زمانی دخی مسئول طوتمق موافق انصافدر ظن ایده‌رز .

فکرمزی تمهید ایتمك ایچون قارئلرمزه شو ماده حقنده بعض تفصیلات ویرمکه کندمزی مجبور کورورز :

هانکی مملکتده اولورسه اولسون . حکمدار اولان ذواتك ، عصرینك مقتضیات ضروریه سندن بولونان معلومات عمومیه یی اکتساب ایتمه‌لری لازمدر . فقط وکلا ایچون علی الخصوص باش وکیل ویاخود صدر اعظملر ایچون بو جهت فرض عیندر .

علم وفضل ، ثروت قریحه ایله پیراسته اولمق ، ملت ودولتك منافعی ایچون اجراسنی الزم کوردیکی امور واتخاذ تدابیرده قوت ومتانت کوسترمك ، موانع ومشکلاته مغلوب قالمامق ، دوراندیشانه حرکت ، هپسندن اوّل قطعی ومتین بر مسلك صاحبی بولونمق ودها دیکر اقتدار ومزیاتی جمع ایتمك وکلا ایچون شرائط مهمه‌دندر .

استحقار اقبال ، استخفاف حیات ومنفعت ، وکلاده آرانیله جق

بويوكلكاردندر . مثلا : منفعت دولت اقتضا سيله يا پيلماسى ضرورى ومجبورى اولان برشيئك اجراسى ايچون اتخاذى الزم تدابير، بويوك موانعه تصادف ايتديكى و بالفرض اهالينك وسرايك افكار وآراسنه قطعياً مخالف وبو سببله شو ايكى طرفكده عدم ممنونيتنى موجب اولديغى حالده بيله صدر اعظم ووكلا بو موانع عظيمه‌دن اوركمه يه‌رك نه واسطه ايله ونه قدر مشكلات ايله اولورسه اولسون اقصاى مقصده واصل اولمغه چاليشماليدرلر . چونكه بو كبى تشبثات مهمه‌ده كورولن موفقيت ، متشبثلرك نام‌لرينى الى الابد حرمت وابجال ايله ياد ايتديره بيلير ، وحتى مقصدك استحصالى ايچون ايديله‌جك حركتده شدت كوسترمكه وقان دوكمكه مجبوريت حاصل اولسه بيله چكينمه‌مليدر . زيرا بو خصوص او ذواتك شهرتلرينه ، خدمتك بويوكلكنه ذره قدر نقيصه ويره‌مه‌يه‌جكى پك چوق امثال تاريخيه ايله ثابت اولمشدر .

آزجمله سلطان محمود حضرتلرينك منافع دولت ايچون مانع اصلاحات اولان يكيچريلرى مدهش بر شدتله تنكيل ومحو ايتمه‌سى تاريخ عثمانينك الك پارلاق صحيفه‌لرينى اشغال ايتديكى معلومدر . بو حقيقتى اثبات ايچون دها اوزاغه كيده جك اولورسه‌ق قوجه كوپريلى نك سلامت ملك ودولت ايچون يكرمى بيك كيشى قتل ايلمه‌سى مشار اليه حضرتلرينك شهرتنى ذره قدر خللدار قيلماديغى

كورورز . كذا بو طريقده پك بويوك شدت اختيار بويوران وعادتا شدتی ظلمه قدر وارديران ياوز سلطان سليم وسلطان مراد رابع حضراتنك شمدى يه قدر كان پادشاهلرك الك بويوك والك مشهورلرندن اولديغى وارستهٔ تذكاردر .

وقعهٔ خيريه دن صوكرا اوصاف مذكورهيه مالك ويا خود متقرب وكلانك يتشديكنى انكار ايتمك ممكن دكلدر . فقط بونلردن رشيد پاشا وبر درجهيه قدر عالى پاشا استثنا ايدلديكى حالده قالانلرك رأس كارده بولوندقلرى زمان ، معين بر پلانك عدم وجودى ، اجرا آتده ثباتسزلقلرى ؛ تردد وتوسوسلرى وسائر اويغونسزلقلرك كثرتله وقوعى هر تشبثلرينى لاشى حكمنده براقيوردى . خاصةً بو ذوات محترمهنك بر برينه قويو قازارق دائما كنديلرينى ايلرى يه سورمك وبونك ايچون بعض ارتكابى قبول ايتمك مثلاً :سرايك كنديلرينه اولان توجهلرندن رقيبلرينك ضررينه اولهرق استفاده ايتمك كبى افعال نالايقهلرى يكوجود اولهرق سلامت وطنهچاليشمقدن كنديلرينى اليقوييوردى .

بو دور وكلاسنك افعال وحركاتنده كورولن احوال غير مطلوبهنك بريسى ده بونلردن بر قاچى مملكتده جدّى ايش كورمكدن زياده كرك داخلده وكرك خارجده - خاصةً خارجده - كنديلرينى ايى طانتديرمق ، دولته حقيقى وكلادن عدايديله جك

يالكز كنديلرى اولديغنى بيلديرمك ، و بو حرص اشتهار اوغورنده همان هر شيئى فدا ايتمك جهتى اولمشدر .

وقعهٔ خيريه دن صوكرا دولت عليه نك آوروپا ايله مناسبتى دها كثرتلى وجدى اولمغه باشلامش ايدى . آوروپاليلر ، دولت عليه ، ملت عثمانيه نك مدنيت حاضره ايجابى تنظيمات وتنسيقات استعداد سزلقلرى كبى بر طاقم زعوم باطله ايدنمش بولوندقلرندن بو دور اصلاحاتك فصول متعاقبه سنه نظر اهميتله باقيورلردى . ديكر طرفدن آوروپا دول معظمه سندن بر قاچى حكومت عثمانيه نك طريق اصلاحاته آياق باصماسنى منافع ذاتيه لرينه موافق بيلدكارى حالده ديكر حكومتلر بالخاصه روسيه موجب تلاش كورييوردى .

چونكه دولت عليه ، اداره سنى آوروپا اصول جديده سى اوزره تنظيم ومدنيت حاضره نك اسّ اساسى بولونان علوم وفنون متنوعه يى بر كرّه تعميم ايلر ايسه ذاتاً دين اسلامك الهامات قطعيه سندن بولونان قوهٔ معنويه ، قدرت عسكريه ممالك محروسه يى از هر جهت شهراه ترقيده ايلرله توب آز زمانده اسكى موقع اشتهار وسطوته اصعاد ايده جكى و بناء عليه بو حالك وجوده كلمه سى آوروپاموازنهٔ سياسيه سنه دخى اجراى تأثيردن خالى قالمايه جغنى آوروپا دقيقه بينان سياستى پك كوزل آكلامشلر ايدى .

ايشته ، بو سببدن ايديكه وقعهٔ خيريه دن اعتباراً آوروپا

افكار عمومیه‌سی ، مطبوعات روزمرّه سی تورکیا ایشلریله مشغول بولونور وحکومت عثمانیه‌نك هر حرکتنی تدقیق ومناقشه ایلرایدی.

حالبوکه تورکیانك احوال جاریه سنه لایق وجه ایله کسب وقوف ایتمك وفکر ترقینك نه درجه‌ده رواجیاب اولوب اولمادیغنی آکلامق ایچون بر واسطه وار ایدیکه اوده اصلاحات طرفداری وکلانك صندالئ سرکاری‌یه صعود ویاسقوطلری ایدی . یعنی اسامیسی معلوم ذواتك طول مدت مقامده قالملری ویاخود اسملری مجهول ذواتك اداره باشنه کچمه‌لرینی اصلاحاتك ایلری‌یه کیتمکده اولدیغنه ویاتدنی‌یه یوزطوتدیغنه میزان قیاس ایدیلیر ایدی . ایشته بو سببه مبنی ایدیکه او دور وکلامزدن بعضیلری بوحالدن بالاستفادهناملرینی آوروپانك آفاق اشتهارینه ایصال ایتمکدن کری قالمازلر ایدی . خاصةً فؤاد پاشا مرحوم کندیسنه مخصوص مزیتیله برابر بو صورت اشتهاردن شخصاً چوق استفاده ایتمك طرفنی التزام ایدر ایدی . چونکه مشار الیه اداره باشنه کچدیکی زمان اهمیتسز وحتی بعضاً مملکتنه مضر بولونان اجراآتنی آوروپا مطبوعاتی واسطه‌سیله عیوقه چیقارتیر وشهرتك الی نهایه‌دوامنه چالیشیر ایدی.

مع هذا نه صورتله اولورسه اولسون وقعهٔ خیریه دن صوکرا دولت علیه‌ده وکلا نامنی حائز اوله‌بیله‌جك ذوات یتیشمکه باشلادی . کیت کیده ، وکلاده وجودی لابد اولان اوصاف مهام

آشنائی ودور اندیشیده کی نقیصه‌لر زائل اوله رق زمان اوزادقجه صاحب قدرت وفطانت رجالك طبقات بالایه ارتقا ایده‌جکی روش حالدن آ کلاشلمقده ایدی .

حقیقت حالده ده بوامیدلرك او قدر بیهوده اولمادیغی صوکرادن ظهوره کلن احوال ایله ثابت اولدی .

یوقاروده اسملرینی لسان تعظیم ایله یاد ایتدیکمز وکلا یعنی رشید ، فؤاد ، عالی پاشالر بو فانی دنیادن قطع رابطهٔ حیات ایده‌رك عازم دار جنان اولدقدن صوکرا مشار الیهمدن دها کنج و بالخاصه اونلرك مکتب حکمت وسیاستلرنده پرورش شیاب فیض اولان وکلا سلطان عبدالعزیز مرحومك اواخر سلطنتلرنده صندالیٔ وکالتی اشغال وسلفلرینك سلامت دولت ایچون تعیین ایتدکلری طریقده بروزش کار کذاری ایله عالی همتلر ابذال ایله‌دیلرکه بونلردن جهت ملکیه‌جه مشهور مدحت وامور عسکریه‌ده خدمات فوق العاده‌سی سبقت ایدن حسین عونی پاشالر اقرانی آراسنده بر موقع ممتاز احراز ایله مشلردر .

مدحت پاشا مرحومك تصویر همت بلندی حقنده اوزون اوزادی یه ایضاحاته کیریشمك بوراده لزومسزدر . مسلکاً اقتداراً ایکی اوچ عصردنبری بزده یتشمش اولان اکابرك جمله‌سنك فوقنده بر موقع تمیز وکاله لایق و بر جهتله رشید ، فؤاد ، عالی

پاشالرده فائق اولدیغنی تصدیق ایتمه‌مك ممكن دكلدر .

مدحت پاشانك بو یوكلكی، متعدد ولایتلرده میدانه كتیردیكی اجراآت فوق العاده ، وده موقعده بولونورسه بولونسون هر كسجه معلوم اولان موفقیات عدیده‌ده دكلدر . بو ذات آوروپالیلرك Homme D'état دولت آدمی دیه توصیف ایتدكلری وصف عالی ، ویوقارده احوالندن بحث ایتدیكمز بویوك ذواتده بولونماسی مطلوب اولان جمله مزیات ومعالی‌یه بحق مالكدر .

چونكه مشار الیه ولایتلر قانونی تنظیمی بر آز صوكرا بزده برنجی دفعه اوله‌رق شورای دولت تأسیسی ، ودها صوكرا بیك سنه دنبری حكومات اسلامیه‌ده جاری اولمایان فقط مزاج عصرك مطلوبات قطعیه‌سندن بولونان اصول ادارهٔ مشروطه‌نك وضعی ایچون خارق العاده همتلر ، فوق العاده فداكارلقلر بذل ایتمه‌سی الك صوكراده موفق اولماسی مشار الیهك علو قدر وشانه بر برهان قاطعدر .

وكلای عثمانیه‌دن برنجی دفعه اوله‌رق سرای استبدادینه آچیقدن آچیغه مقاومت ایدن وبو سیئاتك ممالك محروسه‌دن دفع ورفعنه فداكارانه چالیشان مشار الیه‌در . بو شرف تمامیله مرحومه عائددركه او ذات عموم ملت اسلامیه‌یه مسلط اولان مرضك نقطهٔ هولناكنی ، انذارینك وخامتنی ، چاره‌سنه باقلمادیغی حالده تجدید

قوت ممكن اولهمایاجغنی ، قیمتلی حیاتنی فدا ایدنجه یه قدر آکلاتمقدن، چالیشمقدن کری دورمامشدر . بو بویوکلك تاریخك صحیفهٔ تقدیر واشتهارینه انتقال ایدن اعاظمك كافه‌سنه نصیب اولان مزیتلردن دکلدر . مرحوم مشار الیه کبی اعالی هانکی ملتك تاریخنده اولورسه اولسون عصرلرده بر ویا ایکی یتشمشدر . چونکه بر مملکتده بویوك ایشلر کورن ذوات یتیشه کلمشدر فقط بو اموره کندی جانی فدا ، ملت ودولت اوغورنده بلا پروا شهادتی قبول ایله الك نهایت خون فدا کاریسیده ملته اهدا ایتمه‌سی حافظهٔ بشرده الی الابد منقوش قالمغه سزا بر بویوکلکدر .

حسین عونی پاشا دولتجه هر نه قدر مدحت پاشا مرحوم درجه‌سنده اجراآت عظیمه ایله مشهور دکل ایسه‌ده بولوندیغی صنفده ابراز ایتدیکی خدمات پك بویوکدر . چونکه احوال عسکریه‌یه واقف اولانلره معلومدرکه اردولرمز کرك سلطان عبدالمجید وکرکسه سلطان عبدالعزیز دورلرنده اداره‌نك اوست طبقه‌سنده‌کی سیئاتدن دولایی معین بر پلان اوزره ومملکتك احوال عمومیه سنه کوره تنظیمات وتشکیلات کورمه‌مش ایکن بو ذاتك سر عسکرلکده بولندیغی آز بر زمان ظرفنده اردومز بر درجه یه قدر کسب انتظام ایتدیکی وبو انتظام صوك روس محاربه سنده عساکر عثمانیه یه بر قاچ بویوك موفقیتلر قازاندیره‌رق بوسایه ده ناموس

دولت محافظه اولونديغى ايضاحدن وارسته بر كيفيتدر .

مدحت پاشا ايله حسين عونى پاشا دور جديدده كلن وكلامزى آراسنده عثمانليلرك ايكى نادرهٔ رجاليدر . چونكه وقعهٔ عزيزيه‌دن صوكرا ممالك محروسه‌يه مسلط اولان داهيهٔ سيئه وكلا يتشديرمكه مساعد اولمايوب بالعكس اومزياته جزئى استعداد كوسترن رجالمزك همان محو ونابود اولديغى احوال معلومه‌دندر .

بناءً عليه سلطان عبد الحميد حضرتلرينك دورلرنده يتيشن وبو كونده كوزمزك اوكنده بولونان وكلاورجال حقنده سوز سويله‌مك بزجه ممكن دكلدر . چونكه وقتيله مرحوم كاتب چلبينك كندى عصرنده موجود وكلا ايچون «قابل خطاب ذات يوقدر» ديديكى مشهور اولوب بوجمله‌نك مؤداسى رجال حاضره مزك ده هويت وماهيتلرينك الك كوزل برهانيدر .

منبع سيئات

بوقارده سويله ديكمز فنالغك تولدينه سببيت ويرن مادهٔ اساسيه‌يه كلنجه : بوجهتى ادنا تدقيقاتله ميدانه چيقارمق اصحاب ادراك وتدقيق ايچون پك قولايدر . چونكه سيئات واسباب سيئاتك نه اولديغى تاريخ عثمانى ظاهراً كوسترمكده‌در .

خاندان عثمانينك ظهورندن بوكونه قدر سبقت ايدن زمان

مديدده بو خاندان افرادينك وراثت مسئله‌سنده بالاتحاد مرعى الاجرا طوتولان قوانينك ايكى منفرد دوره تقسيمى ممكندر. برنجيسى دولت عليه‌نك ظهورندن سلطان احمد خان اوّل حضرتلرينك دورينه يعنى هجرتك ١٠٢٦ نجى سنه سنه قدر دوام ايدن دوركه بو دورده وراثت حكمدارى بزده دوغرودن دوغرويه بابادن اولاده انتقال ايده كلمشدر. ايكنجى دورده يعنى يوقارده كوستر- ديكمز تاريخدن بو آنه قدر وراثت خلافت وسلطنت اولاد اكبره يعنى حق وراثته مالك بولونان عائله‌نك اك بويوكنه منحصر قالمشدر.

برنجى دورده موجود اولان قانون وراثت بزده اوچيوز قرق التى سنه محافظه اولونمشدر. اون‌درت پادشاهك زمان حكمرانيلرنده بو قاعده‌دن خارجه چيقلديغى كورولمه مشدر. واقعا بواوزون مدتك بعض ادوارنده وراثت حكومت ايچون شدتلى مضاربه‌لر وقوعه كلديكى واردر. فقط نتيجه ده ينه يوقارده سويله ديكمز قاعده يه رعايت اولونا كلمشدر.

پادشاهلرك دور مذكورده بو قاعده يه رعايت ايده كلدكلرنده البته بر حكمت واردر. زيرا بونلردن بعضيلرى بوقانونك الى الابد محافظه‌سى ايچون پك بويوك فدا كارلقلرى كوزه آلدقلرى تاريخله مثبتدر. حتى علم وفضيلتده اقرانه فائق اولان سلطان فاتح حضرتلرينك «قانوننامهٔ محمديه» ده بو اصول وراثتك باشقه صورتله محافظه‌سى

ممکن اولمادیغی حالده پادشاهلر ایچون کندی قارداشلرینی قتل ایتمك، سلامت عمومیه نامنه قارداش قانی دوکمك جائز اولدیغنی مصرحاً بیان ایتدیکی موثوقاً روایت ایدلمکده در.

مع هذا نه صورتله اولورسه اولسون، حد ذاتنده وراثتك بابادن اولاده دوغرودن دوغرویه انتقالنی تجویز ایدن قانون، ابن خلدون مرحومك دخی تصویب ایتدیکی اوزره عالم اسلامیتده اك موافق واسلم بر قانون اولدیغنی تصدیق ایتمه‌مك جزئی ادراك صاحبی ایچون بیله ممکن دکلدر چونکه:

اولاً: بو اصول وراثتی تأمین ایدن قانون وضع اولوندیغی حالده مملکتك احوال عمومیه‌سی مجهول بر استقبالك موجا موج ظلماتی ایچنه آتیلمش اولمایوب ملك ودولت ایچون بر درجه یه قدر تأمین استقبال ایتمك امکانی الده ایدیله بیله جکدر.

ثانیاً: بو اصول وراثتك اك مرجح طرفی ایلرده پادشاه اوله‌جق ولی عهدلرك تا کوچوکلکلرندنبری تهذیب اخلاق ایله حکم زمانك ایجاب ایتدیکی اصول وقواعده امتثالاً تربیه کورمه‌لرینه، سن صباوتدنبری امور دولته انتساب ایله مکتب سیاست اولان دوائر دولتده ملکه وممارسه کوره‌رك توسیع افکار ایله‌مه‌لرینه بو صورتله شهزادکان جوانبختانك کارآزموده، تجربه دیده دولت آدملری صره سنده موقع قازانه‌رق خلافت وسلطنتده وارث بالحق اولمالرینه

مساعد بولونماسیدر .

ثالثاً : بو اصولك تهذیب فیضا فیضیله پر ورده اولان ولی عهد آن وراثتك ورودینه قدر کندینی پادشاهلغه احضار ایتمش واکتساب ایده جکی بو مزیات مادیه ومعنویه سایه سنده پادشاهك محرم اسراری اوله بیله جك عاقل ، مدبر بر مستشاری دیمکه ده استحقاق کسب ایله مش اوله جغی جهتله ایلروده پادشاه اوله جق ذات تعین ایتمش اولوب خاندانندن دیگر بر یسنك وهلةً زمام ادارۀ دولته اطالۀ دست تعرض ایتمك خوفی دخی اورتادن قالقه جغندن پادشاه اولان ذات ده اطوار وحرکاتنده بر اعتدال وخاندانه منسوب سائر افراده عالیجنابانه افعال کوستره بیله جکدر .

رابعاً : ولی عهد بولونان شهزاده مدت مدیده خفایای امور دولته کسب وقوف ایله مهام اداره ایچنده تجربه لره دخی رسیده اولمش بولوناجغندن مقامه کلدیکی زمان اجرا آت عظیمه ، تشبثات مهمه یه مقتدر بولوناجقدر . عکسی حالده ایسه یعنی دورۀ حکومتلرنده ، ولی عهدلره لایق تربیه آلمادقلرندن وکندی دائرۀ مدرکه لرینك دارلغندن ویاخود شخصلرینه عائد دیگر اخلاق مذمومه دن دولابی خیلی خطالر تولد ایتمش اوله جغی طبیعیدر .

ایمدی شو تفصیلاته برشی علاوه ایتمك لازمدرکه بو ده برنجی دورده متخذ اولان وراثت مسئله سی تبدیل اولوندیغی زمان شهزاده

لرك تربيه‌لرى دخى تغير ايده‌رك بو كونكى دركهٔ فسادى بولماسيدر.
سيئاتك اس اساسى يعنى دور اخير پادشاهلريمزك حكمدارانه لايق بر تهذيب كورمه‌ملرى واسلوب موافق اوزره يتشديرلمه‌ملرى، حال حاضره‌ده موجود ودولتجه مرعى الاجرا بولونان اصول وراثتدندر. فكرمزجه بو ايكى مسئله بر برينه مربوط اولوب تتبعات وتحريات تاريخيه ايله‌ده ثابتى اوله‌جغى اوزره بربرينى ديكرندن تفريق ايتمك ممكن دكلدر:

دولت عليه‌ده خاندان حكمدارينك وراثتى حقنده اساساً بر قانون معين يوقدر. موجود اولان اصول ناصلسه بركره قبول اولونان چوروك بر قاعده‌دن عبارتدركه شو صورت شبهه‌سز شرع شريفه مغايردر.

پادشاهان عثمانيان بو عاداتك نه قدر چوروك اولديغنى اجدادلرندن بعضيلرينك دوچار اولدقلرى احوال ايله بيليرلر. بونك ايچون هر آن شهزادكان عثمانياندن كلمه‌سى مأمول بولونان تهلكه‌دن دولايى غايت احتياط واحتراز اوزرنده بولونورلر. مجرد بو اسبابه مبنيدركه پادشاهلريمز كندى قرداش واقربالرينى، متعلقاتنك همان جمله‌سنى سرايلره قاپارلر ويوقارده عرض ايتديكمز اوزره اونلرك تربيه ومعيشتلرينه مخصوص اولان اصول سيئه وخيمه‌يى ترويج ايدرلر.
بو حال پادشاهلرجه احوال ضروريه‌دن معدوددر. چونكه مقام

سلطنتـده طول مدت قالمق ایچون اونلرجـه الك صاغلام ومؤثر واسطه بودر .

بی طرفانه سوز سویله ملك لازمكلیرسه شوراسی دخی قابل انكار دكلدر كه كندی قارداش واقربالرینه قارشی بودرلو ظالمانه، جبارانه معامله ده بولونان پادشاهلری یالكزجه اتهام ایتمك ممكن اوله ماز . مشار الیهم حضراتی دخی هرشیدن اول انسان واو مخلوقه مخصوص اولان نفسه مالك اولدقلرندن كندی منافع حكمرانیلرینی تأمین ایده جك وسائطك جمله سنه « وخاصةً بو وسائط بابالرندن ارثاً انتقال ایتمه عادت ایسه » مراجعت ایتمهلرنده حقلری واردر . بو مراجعاتك بر چوق تهلكهلری داعی اولدیغی شبهه سزدر . بو نكته برابر سالف العرض فنالقلرك حقیقی مسبب ومسئوللری اونلردكلدر . بالنفس دولتجه قبول اولونان اصول وعادت وبونلرك الجاآت مضره وطبیعیه سنده در .

امینزكه آوروپا دولتلرینك كافه سنده وحتی استقلاللرینی بوكون دخی محافظه ایتمكده بولونان دیكر ممالك اسلامیه نك جمله سنده قبول اولونان اصول وراثت یعنی برنجی دورده كی طرز توارث حكومت بز ده دخی قبول اولونمش اولسه ایدی بو سیئاتك جمله سی دفعةً زائل اوله جغنه شبهه ایدلمز ایدی . چونكه حكمدار اولان ذات بو صورتله شهزادكاندن كلمهسی مأمول بولونان تهلكهدن

خلاصيباب اوله جغندن ولی عهد اولان ذاتی (کندی اوغلنی) حال وزمانه موافق بر صورتده تربیه وتعلیم ایده جکی کبی حق وراثتدن قانوناً اسقاط اولونان نعمت حیاتدن استفاده یه سربست براقه جغی شبهه سزدر.

واقعا فکرمزه اعتراض ایدنلر، حال حاضرده شهزاده‌لریمزه مخصوص اولان معیشت اولکی دورلردن پك زیاده اهون اولوب بو خصوصده زمان والجاآت عصرك پك بویوك تأثیری کورولدیکی وکیت کیده بزده کی اصول وراثت باقی اولدیغی حالده بیله سالف العرض معیشتك بر کون ینه مطلوبه موافق صورتده تبدل ایتمه‌سی ممکن اولدیغنی ادعا ایدنلر بولونور. بز شو ماده‌نك امکان وقوعنی انکار ایدنلردن دکلز. چونکه دها بر عصر اول خاندان عثمانی شهزادکانندن پك چوقلرینك سوزده منافع عمومیه نامنه غدارانه قتل ایدلدکارینی وصوکرالری بو حالدن وازکیچیلوب اعدامك یرینه بوکونده کوزیمزك اوکنده شهزادکان مشار الیهم حضراتنی اسیر کبی سرایلره قاپاتمق اصولنك ترویج اولوندیغنی بیلیرز، شوقدرکه فکرمزجه بو قدیم وخیم اصول وعاداتك ترکی، عصرمزك آهنك ایجاباتنه موافق یکی بر قانونك وضع وقبولی زمانی کلمشدر ظننده‌یز. فی الواقع حال حاضرده بو افراد نجابتنهادی قتل ایتمه‌یورلر، فقط حیاتده‌لر ایکن مزاره کومرجه سنه هواسی بخار مفسدتله متفسخ

سرایلرك درت دیواری ایچنه قاپایوب حیات معنویه لرینی تسمیمدن صوکرا سفاهت وشهوتك اوکینش ساحه سنده جیرید اویناملرینی ترویج ایدییورلر . حالبوکه بو ایکی اصولك هانکیسی مرجح و بری دیکرندن نه درجه احسن اولدیغی جای دقت بر مسئله در . چونکه شهزاده لریمزك عمر کچیردکلری سرایلرك بر مزاردن فرقلری اولمادیغی اعتراضدن وارسته در . زیرا بر انسانك اختیاری الندن اولمادقدن صوکرا نه ره ده اوتوروسه اوتورسون ونه معیشت مکمله ایله عمر کذار اولورسه اولسون او حیاتك طاشنلماز بر بار ثقیل اولدیغنی تصدیق ایتمه مك ممکن دکلدر . حتی فکرمزجه بو ذوات محترمه نك اورالرده کی احوال ومعیشتلری ممالك محروسه نك الك فقیر افرادینك حسدینی موجب اوله جق درجه ده بیله دکلدر!..

خاندان عثمانی افرادینه حال حاضره ده مخصوص اولان تربیه ومعیشته اعتراضمز یوقارده ذکر ایدیلن ملاحظاتدن عبارتدر . دیکر بریرده بو اصول تربیه‌نك دولت وملتجه دخی مقبول اولمادیغنی دلائل لازمه ایله اثبات ایتدك شمدی ایسه فکرمزك دوغرو اولدیغنی وبو عاداتی قطعیاً وکلیاً دکیشدیرمك بهمه حال الزم اولوب بو خصوصده التزام ایدیله جك تأخیراتك خاندان نجابتپناهی یه وملت ودولته پك بویوك جنایت اولدیغنی کوسترر دیکر استدلالات قطعیه مز واردرکه قارئلرمز آتیاً ارائه اولونان شو ایستاتستیقه عطف

نظر بویوردقلری حالده فکرمزی تمامیله تصدیق ایده‌جکلرینه امینز. حال حاضرده خاندان عثمانی شهزادکاننک مقام خلافت وحکمداری ده صاحب حقوق اولانلرینی ارائه ایدر اسامی جدولی بر وجه آتی در:

اسامی	تاریخ تولدی
محمد رشدی افندی	١٨٤٤
احمد کمال الدین «	١٨٤٧
یوسف عز الدین افندی	١٨٥٧
سلیمان افندی	١٨٦٠
وحید الدین افندی	١٨٦١
صلاح الدین «	١٨٦٦
عبد المجید «	١٨٦٨
محمد سلیم «	١٨٧٠
سیف الدین «	١٨٧٢
توفیق افندی	١٨٧٤
ضیاء الدین افندی	١٨٧٦
عبد القادر «	١٨٧٨
احمد افندی	١٨٧٨
نجم الدین افندی	١٨٨١

اسامی	تاریخ تولدی
محمد برهان الدین افندی	١٨٨٥
عبد الحلیم افندی	١٨٩٠
جمال الدین »	١٨٩١
عبد الرحیم »	١٨٩٢

ایمدی شو ایستاتستیق بر حقیقت ریاضیه عرض ایدییورکه شمدی یه قدر بزده جاری اولان قانون وراثت بوندن صوکرا دخی دوام ایده جك اولورسه ملك ودولته ویره جکی مضرات ادوار اولیه یه نظراً تناسب هندسیٔ علی الولاء قاعده سنجه بر سلسلهٔ نامتناهیهٔ سیئات تشکیل ایده جکدر . چونکه سالف العرض ایستاتستیقدن آکلاشلدیغی اوزره خلافتك اکبر اولاده انتقالی ، عثمانلی پاشاهلرینك مستقبلده سناً پك ایلرله مش بولوندیغی زمان تخته جلوسلرینی موجب اوله جقدر . بو حال ایسه دولتك اصلاحنی خاندان عثمانیدن بکله ملك امیدینی بوسبوتون محو ایتمکده در . زیرا وارث سلطنت اولان شهزادکان نجابتپناهانك تخته جلوس ایدنجه یه قدر کچیره‌کده اولدقلری حیاتك کثیف صفحاتنی کوردك . بو مفلوج حیات ، بو ذوات محترمه یی دولت وملت اداره سنك نه اولدیغنی آکلامقدن عاجز براقدیغی حالده برده اصول حاضر دوام ایتدکجه سناً پك بویوك ، همان اختیارلغه و بناء علیه انزوا

کزینلکه یاناشمش اولان ذواتك او مقامه کلمه سنی موجب اوله جقدر .

بزده موجود قانون وراثتك تدقیقات فنیه سنه کلنجه آتیاً ارائه اولونان بعض مواد نظر ملاحظه یه آلندیغی حالده بو قانونك اساساً نه قدر چوروك اولدیغی ظاهراً میدانه چیقار .

بر مملکتده مرعی الاجرا اولمق اوزره وضع اولونان قانوندن مقصد ، امنیت وآسایش ملکك محافظه سنه ، احوال عمومیه نك منتظماً جریان ایتمه سنه ودولتك ترقیات مادیه ومعنویه سنه خادم اسبابك استکمال وادامه سنه مبنیدر . قوانین عمومیه ومتنوعه احکامنك بهمه حال مواد مذکوره نك حصولنه خادم وکافل اولماسی شرطدر . عکسی تقدیرده ، وضع اولونان قانون ، قانون دکل ظلم وجبر ایله دولو کانوندر . فکرمزجه دولت علیه ده حال حاضرده موجود قانون وراثت ایسه طبقی بویله‌در . احکامی مضرتدن باشقه بر شیئه یارامامقده در . بناء علیه تبدیلی بهمه حال لازمدر .

اون سکزنجی عصرده فرانسه نك جهان حکمت وعرفاننده یتیشان الك مشهور عالم وفیلوسوفلردن « مونته سکیو » بلکه کندیسندن ده مشهور اولان « روح القوانین » نامنده کی کتاب اشهرنده وراثت حکمداری حقنده شو یولده ادارهٔ کلام ایله مشدر :

« هر مملکتده خاندان حکمداری یه مخصوص اولان وراثت

قانونی وقوعات تاریخیه محصله سنك الجا آتنه ، اهالینك مدنیته اولان درجهٔ استعداد وتمایلاتنه كوره وضع اولونور . بر دورده بر اصول وراثت قانونی معقول اولدیغی حالده دیكر ادوارده تبدلات قانونیه یی موجب بعض احوالك میدان آلماسی ممكندر . شو قدركه وضع اولونان قانونك زمان وعصره موافق اولماسی شرطدر . »

شبهه یوقدركه دعوامزی اثبات ایچون مونته سكیونك شو قواعد حكیمه‌سی اك قوی ، اك قطعی اثر وسندلردر . قوانین ونظاماتك حكمت وضع وتأسیسلری دوشونولنجه شمدیكی قانون وراثتك مضرتی ، قواعد مسروده‌نك حقیقت واصابتی بر درجه دها تعین ایدر .

حقوق ملت وحكمداری حقنده بعض تتبعات

یوقارده مفصلاً عرض ایتدیكمز ملاحظاتدن ، تاریخدن استخراج ایدیلن دلائل وحقایقدن بر مسئله تظاهر وتأیید ایدركه اوده دولت عثمانیه ادارهٔ عمومیه‌سنی تنظیم وحال حاضر پریشانیدن تخلیص ایتمك مراد اولوندیغی حالده امور حكومتده اك اول اتخاذی لازم كلن تدابیردن باشلیجه‌سی خاندان عثمانی شهزادكاننه مخصوص اولوب ساحهٔ تطبیق ومرعیته كیردیكی كوندنبری موجب اولدیغی سیئاته حد وپایان اولمایان قانون وراثت حكمدارینك تبدیلی ویرینه زمانه

شرعه عقله موافق دیکر بر قانونك وضعیدر . بو بر حقیقتدرکه جزئی ادراکی واموردولته آشنالغی اولان ذوات نزدنده شائبهٔ انکاردن وارسته در. فقط شو مسئله‌ده بادئ اعتراض اوله بیله‌جك دیکر بر نقطه واردرکه بوده قانون مذکور اساساً چوروك ودولتجه مضراتی محقق ایسه ده عصرلردنبری بزده مرعی الاجرا بولونان بر قانونك سهولتله تبدیلی غیر ممکن وهیچ اولمازسه پك بویوك مشکلاتی موجب اوله جغی ملاحظه سیدر ....

بو ملاحظات اساسسز دکلدر. برچوق تفکرات مهمه واحتمالات عظیمه یه مستنددر . بوراسی انکار اولوناماز . فقط شوراسیدخی شایان ملاحظه درکه منافع ملك وسعادت ملت ایچون ضروری ومجبوری اولان بر مهمه‌نك اجراسی بهمه حال لازم اولدیغی حالده وحتی بو اجراآت جاهل اهالینك افکار وآراسنه مخالف بولونسه بیله ، راس کارده جایکیر اقتدار اولان ذوات ، بر کره وطنلرینك انحطاط وانقراضنه سبب اولان داده یه کسب وقوف ایدنجه موانع عظیمه یه باقماقسزین ، نه واسطه ایله وعسیرالاقتحام نه قدرمشکلات ایله اولورسه اولسون مقصدی موقع اجرایه کتیرملیدرلر . چونکه ایجابنده ملت ایشلرینه عائد بوکبی تشبثات مهمه‌ده ایدیلن فداکارلقلر پك بویوك موفقیاتی انتاج ایدر .

نبضشناسان عالی سیاستك بویله بحرانلی زمانلرده‌کی غیرت

فدا کارانه وحمیت فوق العاده‌لری اطبای حاذقه‌نك اسباب مقدره تحت تأثیرنده‌کی تدابیر ماهرانه‌لرینه بر حیات قورتارمالرینه بکزرکه بدلی، متقابلی ابدیاً پایدار بر شکران ملی ، تقدیر عمومیدر. تاریخك الك شانلی ، عظمتلی صحیفه‌لرینی شعشعه دار ایدنلرهب بو اعالیدندر. حیات سیاسیمزه فیض ویرن اعاظم رجالمزك تاریخ عثمانیده آلدقلری موقع معلای شرف ده معلومدر ....

تبدیل وراثته کلنجه : بو مسئله‌یه یکنظرده باقیلدیغی صورتده اجراسنده پك بویوك صعوباته تصادف اولونورسه اجرا آت یولونده اقتحامی مستحیل موانعه تصادف ایدلمه‌یه جکنی مؤید بر قاچ ملاحظه ودلائل رسوخیاب بداهت اولور. بو ملاحظات ودلائلك باشلیجه‌سی یو قارده سویله دیکمز وجهله حالا مرعی بولونان قانونك احکام دینیه‌یه قطعیاً وکلیاً مخالف اولماسیدر. بو مخالفت ایسه باشقه بریرده اولمایوب شرع شریفك امر منیفی تطبیق ایدلمه‌مسنده‌در.

دیانت اسلامیه‌نك مادة الاصل اجتهادی خلیفه انتخابنده ووراثت خلافتده حاکم مطلق اولان قوتی یالکز امتك آرای عمومیه‌سنه حصر ایدییور، باشقه هیچ بر قوتی طانیمیور. دلائل آتیهٔ تاریخیه بوجهتی اعتراض قبول ایتمه‌یه جك درجه ده ظاهراً اثبات ایتمکده‌در.

معلومدرکه سلطان انبیا (ص . ع) حضرتلری دار

دنیادن سرای عقبایه عزیمت بویوردقلری یوم مشهود ومشهورده قریش ایله انصار تعیین امر خلافت ایچون « سقیفه بنی ساعده » نام محلده اجتماع ایله ابوبکر الصدیق (ر . ع) حضرتلرینی امام وخلیفه تعیین ایتدیلر .

دها صوکرالری فاروق عمر بن الخطاب (ر . ع) حضرتلرینك خلافتی هر نه قدر حضرت ابوبکر (ر . ع) حضرتلری طرفندن توصیه ایدلمش ایسه ده او توصیه نك ینه آرای امتله تأیید وانتخاب امته حواله اولوندیغی محققدر »

« خلیفهٔ عثمان ذی النورین (ر . ع) حضرتلرینك دخی ینه او مقامه منتخب بر هیئتك انتخابیله واصل اولدیغی تاریخ اسلامك ویردیکی جملهٔ معلوماتدندر » .

شریعتمزك انتخاب خلیفه‌ده انجق رای ملتی طانیدیغنی یالکز خلفای راشدینك بالاده‌کی امثال جلیله‌لریله دکل ، مقام خلافتی قانون وراثت موجبنجه اشغال ایدن ذواتك بو بابده صرف ایتدکلری ملاحظات وافکار ایله دخی اثبات ایتمك ممکندر . ازجمله بو پادشاهلر میانده اقتدار وفضیلتجه بر موقع معلای مستثنایه مالك بولونان خلفای عباسیه‌دن مشهور المامون بن هارون الرشیدك بر کره شو ماده حقنده بسط وتمهید بویوردقلری افکار شایان اهمیت وامتثال بولونمقله تفصیلاتنك موجب اوله جغی صداعه باقمایه‌رق بیاننه لزوم کوردك :

معلومدركة المامون حضرتلری شمدی یه قدر مقام خلافتی اشغال ایدن ذوات آراسنده خارق العاده بر موقع مخصوص قازانمش ذات عالیسماتدر . بو ذاتك ملت اسلامیه یه ابراز ایتدیکی خدماتك اڭ بویوکی عربلری شهراه مدنیته سوق و بوصورتله اونلرك ذکا واستعداد فطریلرینی نمایاب ایله مسیدر . بالنفس مشار الیه حضرتلری اوعصرك اڭ بویوك عالم وفاضلی ، متفکر بر حکیم بیعدیلی ایدی . اشتغالات امور دولتدن بوش قالدیغی زمان دنیانك درت بوجاغندن جلب ایله دیکی علما ایله امرار اوقات ایلر و بو اعالیٔ زماندن متشکل جلسهٔ عرفاندن فنون متنوعه یه وافکار فلسفیه یه عائد مسائلی حل ایدر ایدی .

بر کون ، المامون مجلس علما آراسنده صحبت ایتمکده ایکن تشریفاتجیلردن بری حضوره کلهرك سرای قپوسنده بر پیر بکلهمکده والمامون طرفندن مساعده اولونورسه مجلسه کیرمك وامیر المؤمنین حضرتلرینه بر سوال ایراد ایتمك آرزوسنده اولدیغنی خبر ویرر . خلیفه مساعده ایدر . براز صوکرا البسهسی اودرجه منتظم دکلسهده سیما واطواری هرکسك رعایت وحرمتنی جلب ایده جك صورتده بولونان بر ذات مجلسه کیرر . خلیفه یه سلام ویردکدن صوکرا تشریفاتجی طرفندن کوستریلن محله اوطورر .

المامون بو ذاتی سوزدکدن صوکرا خلیفه یه ایراد ایده جکی

سؤالك نه اولدیغنی صورار . پیرمنیرده طورینی بو زمایه‌رق شو افاده‌ده بولونور : (١)

یاامیر المؤمنین ! قوللری بر طریقته منسوبم‌که بولوندیغم طریقتك نه مذهب شیعه یه (یعنی علویلره) ونه ده مذهب سنی یه (یعنی عباسیلره) علاقه‌سی واردر . مذهبمزك اس الاساس عدیم الاندراسی ملت اسلامیه آراسنده احکام جلیلهٔ شرعیه یی یعنی عدالت الهیه یی موقع تطبیق ومرعیته وضع ایتمك ، ظلمه ممكن اولدیغی قدر میدان ویرمه‌مكدر . بو كون طریقتمزك سرفرازانی بغداد جامعلرندن بریسنه طوپلاندی . امور دولت ، ومهام حكومتدن بحث ایتدی . الك اول موقع مذاكره یه قونولان بحث ، خلافتك كیمده تقرر ایتمك لازم كلدیكی مسئله‌سی اولدی . بو بحث هر نه قدر بر چوق مداولات واختلافات فكریه‌یی موجب اولدیسه ده الك صوكرا حاضرون سزه بر سؤال ایرادینه قوللكزی مامور ایتدیلر ، بو سؤالده شودر :

یا أمیر المومنین! سزك بو دقیقه ده او طورمقده اولدیغكز مقامه یعنی خلافته اولان حقوق وصلاحیتكزنه یه مبنیدر ؟.. بو حق امر شریعت یعنی رضا وآرای اسلامدن ، یاخود اجداد كزدن منتقل قانون وراثتدن ، ویابوانده ید اقتدار كزده‌كی قوت مادیه‌دن هانكیسنه مستنددر ؟ سزدن ایسته‌دیكمز جواب شو ماده یه عائددر .

---

(١) مروج الذهب ومعادن الجوهر للمسعودی .

باشقه برشی دکلدر . دیدی .

آنسزین سویله نن شو سوزلردن بالطبع مجلسه بر دور-غونلق کلدی . مأمون حضرتلری ده هیچ رنك ویرمه یه رك تفکره دالدی . بر آز صوکرا اختیاره خطاباً شو یولده ادارهٔ کلام ایله‌دی :

یا شیخ ! سؤالکز معقولدر. فضله اوله‌رق ما دامکه بو ملت افرادندن بولونیورسکز ، سؤال مذکوری بکا ایراد ایتمکده دخی حقکز واردر . بنم سزه ویره‌جك جوابم ایسه شودر :

« اوت ! بنده بیلیورم . بو مقامه بن یولیله کلمه دم . چونکه ملت اسلامیه‌نك اوزرلرینه آمر اولان مقامه مناسب کوردکاری ذاتی انتخاب ایتمکه حقی واردر . بو امر انتخابده حاکم مطلق اولان یالکز اوقوتدر. فقط سز شوراسنی دخی ملاحظه ایتملیسکزکه اجداده‌دن ارثاً انتقال ایدن بو مقامده بن حقوق وصلاحیت حکمداری‌یی کمال انصافله اجرا ویالکز منافع ملك وسلامت ملت ایچون استعمال ایدییورم . واقعا بو ایشه بن ملت طرفندن توکیل ایدلمه‌دم . بو راسی دوغرودر . فقط بو مقامی جبراً ده ضبط ایتمه دم. طریق وراثتله آلدم . اکر ملت اسلامیه بو موقعه دها مناسب بر ذاتی تعیین ایدییورسه ، سزه یمین وقسم ایله سویلرم ، بو مقامی ترك واو ذاته تسلیم ایدرم . بناء علیه کیدیکز ، ملت اسلامیه یه

مراجعت وال برلكيله بر ذاتی انتخاب ایدیکز ، جمهورك امضاسنی آلیکز ، صوکرا بورایه کلیکز . او زمان بن بو مقامی ترك ایده رك عادی افراد صره‌سنه کچه‌جکمه امین اولوکز » .

اختیار ، المأمون حضرتلرینك بو سوزلرندن صوکرا قالقدی . خلیفه ومجلسه سلام ویردکدن صوکرا چیقوب کیتدی . خلیفه‌نك سوزلرینی جامعده‌کی آرقاداشلرینه سویله‌دی ، جمله‌سی بو سوزلری معقول کوروب ـ حدود ملك ودائرهٔ فتوحاتك وسعتنه مبنی ـ ملتك رأینی طوپلامق ممکن اولمادیغنی آکلایه‌رق خلیفه وامیر المؤمنین اولان ذاته دعا ایده‌رك داغیلدیلر .

فکر مزجه المأمون حضرتلرینك فکری ،مسئله‌یی بر قاچ نقاط نظردن حل ایتمك ایچون غایت قیمتلیدر . چونکه اول مشار الیه حضرتلری مقام خلافته کان ذاتك ، ملتك آرای عمومیه سیله انتخاب اولونماسنی تصویب ایتدیکی کبی ، انتخاب مسئله سنك نه صورتله اولماسی لازمکله جکی ده ارائه ایتمکده در . واقعاً المأمونك خلیفه انتخابنده کوستردیکی اصولك دور مذکورده اجراسی عدیم الامکان اولوب مشار الیه حضرتلری بو مشکلاتك ارائه سیله مسئله‌یی کندی منافعنه بیتیرملك چاره سنی دوشوندیکی حقیقتدن او قدر اوزاق دکاسه ده هر حالده مقصده وصول ایچون بو طریقك اك معقول وسالم اولدیغنی ملاحظهٔ آتیه ایله تصدیق ایتمه‌ملك ممکن دکلدر .

المأمون خليفه‌نك ، رأی عمومی ایله انتخابی ممکن دکلدی . چونکه بو ماده میانهٔ امتده بر چوق منازعاتك تولدینه ، شبهه‌سز اهل اسلامك قانی دوکولمسنه سبب اوله بیلیردی، بو راسی دوغرودر. فقط ادراك ایله مکده اولدیغمز شو عصر، عصر مدنیت اولدیغندن ، ازمنهٔ قدیمه ده اجراسی غیر قابل بعض مهام بو کون سهل الحصول بولوندیغی کبی المأمونك کندیسنه مبعوث کوندریلن ذاته تکلیف ایتدیکی ماده‌نك بالفعل موقع اجرایه کتیرلمسی دخی او قدر مشکل برایش دکلدر . ملل متنوعه آراسنده منافع ملك حقنده اتخاذی لازم اولان تدابیرك سهولتله ، کیمسه نك اعتراض وممانعتنی موجب اولمایاجق وجه ایله اجراسی ایچون زمانمزده ، حمد اولسون ، پك چوق چاره لر دوشونولمش، یوللر آچلمشدر .

قویا ظن ایدرزکه قارئلرمز بزم شو فقره‌دن نه دیمك ایسته دیکمزی آکلامشلردر ، مادهٔ مقصوده قارئیندن بعضیسنك پیش ادراکنده تقرر ایتمه‌مش ایسه ، مسئله‌نك ملکمز ایچون خیرلی بر صورتده حلنه خادم وسائطك باشلیجه‌سی مجلس مبعوثان تشکیلی اولدیغنی سویله‌مك ایسته یورز . مجلس مذکورك ، یو قاریدن بری قارئلرمزه عرض ایتمکده اولدیغمز تربیه ووراثت مسئله‌سنی مطلوبه موافق صورتده حل ایده بیله جکی ازادهٔ اشتباهدر . زیرا مادامکه مجلس مبعوثان . ملتك انتخابیله امور دولتی تفتیش ونظارته مأمور

وكيللردن عبارتدر ، ملت عثمانيه نك سلامتنى موجب اوله جق بالجمله وسائطه مراجعت ايتمك الك معقول كورونن تدابيرى ، رضا وآراى ملته استناداً بالوكاله قبول وتصديق ايله ملك صلاحيتنه مالك بولونا جقدركه تبديل اصول وراثت مسئله سى بو جملهٔ تدابيردن الك مهم ، سلامت ملك ايچون الك نافع بناء عليه هرشيدن اوّل موقع اجرايه كتيرلمسى الزم بر كيفيت بولونديغى جهتله عصر حاضر ايجاباتنه موافق بر صورتده حل ايتمكه حقلرى اوله جقدر . ذاتاً بوكبى مسائل اساسيه صرف وكلاى ملتك رأى وتصويبلرينه متوقفدر .

فكرمزجه مسئلهٔ مذكوره بو صورتله جمهورك عقلا ووكلاسنك نظر تدقيق واستشاره سنه عرض ايديلنجه يوقارده سويله ديكمز مشكلات دفعةً بر طرف ايديلير . نظر تأملدن دور طوتولمامليدركه بوكبى معضلات امور ، حكمت مشورتك دائرهٔ فصل وتحليلندن خارج اولمايان مسائل عدادندندر . بو سببدن مسئلهٔ مذكوره نك ده بر حسن نتيجه يه افراغى داخل امكاندر ديمكى قناعت وجدانيه يه پك موافق بوليورز . مسئله نك بو صورتله حلنه ملت طرفندن ممانعت كوسترلميه جكى وبو بابده كى أفكار عموميه مبعوثلرك مسئله يه قارشى آلاجقلرى وضعيتله تظاهر ايده جكى وخاندان عثمانى افرادى دخى كندى خاندانلرينك ازدياد سعادت وسطوتلرينه بادى بر تشبث نجابتبخشايى ممنونيتله تلقى ايله يه جكلرى امنيهٔ

طبیعیه سی امید موفقیتی تأییده کافی اولدیغی ادنا بر ملاحظه ایله آکلاشیلیر. چونکه قانون وراثت وبوکا عائد تفرعات قطعیاً حل اولونمدیغی حالده حقوق شهزادکان قانوناً تأمین ایدلمش بولوناجق ومشار الیهم حضراتی بو سایه ده عمر بشرك فیوضات طبیعیه سیله پرور شیاب اوله جقلردر.

اوت فکرمزجه دولت علیه نك ساحل سلامته چیقماسنه خدمت ایده جك تدابیر مستحسنه نك باشلیجه سی بولونان شو مسئله یی باشقه درلو حل ایتمك غیر ممکندر. تبدیل وراثت مسئله سنده حاکم مطلق اولان ملتك رأی عمومیسی ویاخود مجلس مبعوثانه کوندریلن اعضانك افکار متحده سیدر. دیکر هیچ بر قوت بو اقتداره مالك دکلدر. فکرمزی. دها شو یاقینلرده تجربه ایدیلان وقایع تاریخیه ایله اثبات ایتمك ده قابلدر.

معلوم انام اولدیغی اوزره سلطان عبد العزیز مرحوم اواخر سلطنتلرنده شو مسئله یی کندی اولادی بولونان شهزاده یوسف عز الدین افندی حضرتلرینك منافعنه موافق بر صورتده حل ایتمك، بر حیات ایکن بو ذاتی ولی عهد تعیین ایله کندندن صوکرا مقام خلافت وسلطنتی مشار الیه حضرتلرینك ترك ایله ملك ایسته مش ایدی.

حالبوکه پادشاه مغفور بو مقصده نائل اوله مادی. اسبابی ایسه

مسئله خاندان عثمانی یه عائد اولمایوب بونده عموم ملت اسلامیه نك رأیی هرشیدن اقدم اولدیغی و بر وقت قوهٔ جبریه ایله بونی ساحهٔ حصوله کتیره‌لك ممکن اولسه بیله وخامتی بر چوق اغتشاشات عظیمه‌یی موجب اولماسی محقق بولوندیغی درپیش ایدیلەرك ایشدن وازکچیلدیکی محققدر .

ایشته بو صورتله دولتك حال واستقبالی ایچون غایت مهم اولان شو وراثت خاندان مسئله سی یالکز دولت علیه ده قانون اساسی وضعنه وابسته ومتوقف اولدیغی کبی بو مجلسك تأسیسی دیکر ملاحظات جدیه ایچون دخی لازمدرکه بو بحثی کله جك فصلده مفصلاً ایضاح ایده جکز .

قانون اساسی مباحثه سی

بو کون مملکتلرینی صوك درجه مضمحل کورن ، فقط فکراً تربیةً یکدیکریله پك مختلف احوالده بولونان عثمانلیلرك اورته ده موجود اولان فنالغك مصدر ومنشائی پادشاه اولدیغی تصدیق ایتدکاری حالده فنالغك بو ذاتك عدم وجودیله مندفع اوله جغنه ده معتقد دکلدرلر . بونلرك فکرنجه : اورته ده موجود اولان فنالق اداره نك اك یوکسك طبقاتنده اجرای حکم ایدن ذاتك ادارهٔ مملکته متعلق اقتدار وقابلیتنه تابع ایسه ده سیئاتك أسباب حقیقیه سنی

پادشاهلرك مزيات شخصيه‌لرندن زياده موجود اصول اداره ده آرامق جهتی دها موافقدر .

بونلرجه ممالك محروسه ده موجود سيئات ؛ ذاتندن خدمت بكله‌نن وجودك مقام اقتداره كامه‌سيله تيمرلنمز . ملت ودولتك سلامتی آرزو اولونديغی حالده بز ده مرعی اولان اصول اداره‌يی جدی بر انقلابه ايصال ؛ يعنی اصول مشروطه‌يه تحويل ايتمك لازمدر . چونكه : عموم فنالغك منبعی اولان واستبداد دنيلن اداره ايسه دولتك ميليونلرجه اهاليسنی ؛ قوجه بر ملكی بر آدمك كيف وهواسنه هم ده بلا مسئوليت تسليم ايتمكدركه بونك أساس طبيعت ومصلحته مغايرتيله برابر عدل ومساوات ايله آمر قانون الهينك احكامنه دخی موافق اولماديغی ادنا بر ملاحظه ايله آ كلاشيلير . شريعت محمديه هيچ بر وقت استبدادی قبول ايتمه مشدر ، مصالح امتده استشاره‌نك شرط اعظم اولديغی آيات كريمه واحاديث نبويه شريفه ايله كوسترلمشدر .

بناء عليه مملكتی ساحل سلامته چيقارمق آرزو اولونديغی حالده عموم فنالغك مسببی بولونان بنای استبدادی ييقه‌رق عقله ؛ شرعه موافق ومحسنات بی غاياتی وديار اجنبيه ده‌كی سعادت وعمران صورتلرنده مشهود آثار باهره ومنوره‌سيله متحقق اصول مشروطه‌يی وضع ايتمك هرشيدن اول والزمدر دييورلر .

بو صنفه منسوب ذوات سالف العرض فکری ابراز ایتدکاری حالده بونك کلیاً علیهنده بولونان عثمانلیلردخی آز دکلدر.

بریکیلرك اساس اعتقادلری دخی بوندن عبارتدر :

بو ایکنجی صنفه منسوب افراد دخی کذا دولتك ادارهٔ حاضره سنی بکنمییورلر. بو کیدیشله ملتك یاقینده بویوك بر تهلکه یه دوچار اوله جغنه حکم ایدییورلر . حمیةً بو فلاکتی بر آن اول دفع ایتمك و یرینه معقول بر اداره وجوده کتیرمك مهمه سنك یکانه واسطهٔ سلامت اولدیغنی بیلیورلر. فقط بو ذاتك مسلکلرنده الك زیاده ضعیف کورونه‌ن بر نقطه وارسه بوده معقول اداره نك نه دن عبارت اوله جغنی سالم ومقرر بر صورتده تعیین ایده مه ملیدر . دها دوغروسی بو خصوصده عاجزلك کوستریورلر . پك چوقلری جهالته یاقین بر طاقم افکار سقیمه سرد وایراد ایتمکدن چکینمیورلر. مثلا : بونلرندن بعضیلری احوال حاضره پریشانلغنك سبب ومنبعنی تحلیل وتشریحاً « ملت اسلامیه احکام جلیلهٔ شرعیه‌یی ترك ایتدیکی کوندنبری جناب حقك غضبنه اوغرامش‌واونك ایچون خرستیانلرك تحکم وتسلطی آلتنده ازیلمکه من طرف الله محکوم اولمشدر » دییورلر . تجدید قوت ، اصلاح ملك ایچون چالشمق بونلرجه بیهوده در . استقبالی تقدیر الهی یه حواله ایده رك سکوت ایتمه نك موافق حال ومصلحت اولدیغنه معتقددرلر.

مع هذا بوفكرده بولونانلر نه موقع ونه اوصافده بولونورلرسه بولونسونلر كوزه چارپان فكر واعتقادلری بو آنده حائز اولدقلری موقع واسباب معيشتی هيچ بر وجهله دكيشدرمه‌يی ارزوا ايتمه‌مك قضيه‌سيدر . وطنلرينك ادارهٔ حاضره (استبداد) يوزوندن محو اولوب كيتديكنی كوريیورلر . فنالغك نره‌ده اولديغنی هركسدن اپی بيليرلر . فقط مقتضيات ضروريه‌سنی تقدير ايده‌رك جدی ومتين اصلاحاتی وجوده كتيرمك طرفه ياناشمازلر .

« بابامزدن كوردوكمز كبی » فكر سقيمی بونلرك بينلرنده چوق‌ير اشغال ايدر . هيچ بر وجه ايله اوفكردن وازكچمك ايسته‌مزلر . بی طرفانه سوز سويله‌مك لازم كايرسه شونی ده علاوه ايتمه‌لی‌يزكه ايكنجی صنف ذواتك آراسنده دولت واداره حقنده‌حائز بولونديغی فكری معقول بر صورتده بيان ، مكاف بولونديغی اعتقادی اساس جدی‌يه بنا ايده‌رك صرف ودرميان ايدنلر واردر . اساس فكرده محافظه كاردرلر . بناء عليه ديديكاری طريقك باعث سلامت ملك اولديغنه ده خالصانه معتقددرلر .

بونلرك فكرنجه موجود فنالغك اوكونی آلمق اخلاقاً ، حميةً ، وجداناً خير خواهان ملتدن معدود بر پادشاهك مقام اداره‌يه كچوب صاحب اقتدار وكلانك دلالتيله دولتی ادارهٔ سابقه‌سنده محافظه ايتمه‌سيله ممكندر ديیورلر .

بو فرقهٔ معترضه آراسنده ادارهٔ دولتك حال حاضردن دها معقول ودها مشروع بر اساس جدید اوزرینه وضع وتشییدینی سوء تفکر واجتهاد نتیجه سی اوله رق تهلکه لی کوره ن وبو ذهاب باطله وجداناً معتقد اولانلر یوق دکل ایسه ده بونلرك مقداری جزئیاتدن عبارتدر . قسم اعظمنك انقلاب اداره خصوصنده جهت ردیه یی التزام ایتمه لری منافع ذاتیه لرینك خللدار اوله جغندن متحصل بر حس خود پرستی یه مبنیدر .

مأمورین دولتك کبار قسمی بو صنفه منسوبدرلر . چونکه : ادارهٔ استبداددن اك زیاده مستفید اولانلر بونلردر. بو صنف ادارهٔ حاضره نك دوامنی ممنونیتله ایستر؛ زیرا : احکام شرعیه ، اصول حکمیه اوزرینـه تأسیس ایدیله جك اولان ادارهٔ مستقبله عدالت وحریتله اجرای معاملات ایده جکیچون وطنی خراب ، اهالی یی نالندهٔ اضطراب أیله ین سوء استعمالاتك بر آن أوّل اوکی آلینه جق وبو سببدن شمدی بر چوق عائله ده کورولن سعادت ظاهریه ، استبداد ایله قائم اولان شعشعه سنی بالطبع غائب ایده جکدر . کذا شو دوشونجه لر اهالینك دیکر قسمنی دخی ارزوی انقلابدن آلیقویمقده در .

بونلرك ده ایچنده انقلابی آرزو ایدنلر واردر . فقط معیشت سابقه لرینك انحلال ایتمه سی خوف وارتیابی آرزوی انقلابه غالبدر.

بونك ایچون ادارهٔ مستقبله‌یه بونلرده اوقدر هوسکار دکلدرلر ·

اعتراضجیلرك اصول مشروطه اداره سنه قارشی ایراد ایتدکلری فکرلر بروجه آتی در ·

(١) « اصول مشروطه شمدی یه قدر ممالك محروسه نك هیچ بر یرنده تطبیق اولونمادی · واقعاً قرآن کریمده « وشاورهم فی الامر ··· » بویوریلیور ایسه ده بوراده مراد بویوریلان مشاوره آوروپا مراکز حکومتنده منعقد مجالس مبعوثانه عائد اولمایوب بزده ذاتاً موقع تطبیقده بولونان مشاوره یه ، مثلاً : مجلس وکلایه عطف ایتمك ممکنمدرکه بو صورتله أمر بویوریلان احکام قرآنیه بزده جاری اولیور دیمکدر · »

(٢) « اصول مشروطه نك آوروپاجه فوائد عظیمه یی موجب اولدیغی انکار اولوناماز · فقط اورا اهالیسی بزم کبی دکلدر · اونلر معلوماتلی ، متنوردرلر ، بر مجلس مشورتده نه یاپمق ، نه سویله‌مك لازم اولدیغنی بیلیرلر · بزم اهالیمز ایسه مبعوث نه اولدیغنی آکلاماز · مجلسده هر قافادن برسس چیقار · مناظره دکل بر مجادله ، منازعه‌در کیدر · بونك ایسه نه بویوك سوء تأثیری اوله جغی میدانده در · اطوار وحرکاتی بویولده بولونان شورای امتك مقرراتی دولتی اصلاح واصعاد ایده‌مز · بالعکس بو کوندن بدتر بر منزله یه دوشورور !··· »

معترضلرك مجلس مبعوثان علیهنده استعمال ایتدكلری لسان اساساً شوایكی ماده دن عبارتدر . فقط بر چوقلرك دیكر بر اوچنجی فكرلری دها واردركه بو راده كتیردكلری دلیل مسئله یی كندیلرنجه قطعی صورتده حل ایتمكده در. اوده شودر :

(٣) « اقوام عثمانیه یی نظر تدقیقدن كچیره جك اولورسه ك عناصر خرستیانیه یی معلومات عمومیه جه و بو كبی ایشلرده عقل ایردرمك جهتیله مسلمانلره فائق كوروررز . بناء علیه مجلس مبعوثان بزده تأسیس اولوندیغی حالده خرستیان اعضانك اسلام اعضایه ازهر جهت غلبه و بو سببدن امور اداره یی الده ایتمه‌لری تهلكه سی موجود در بو جهت بزم ایچون هیچ ده مطلوب اولمایان احوالك ظهورینه سبب اوله جقدر » ؛

قویا ظن ایده رزكه قارئلرمز مسئله نك ذكر وتفصیلنده كوستردیكمز بی طرفلغی تصدیق ایدرلر . قانون اساسی علیهنده بولونان ذواتك فكرلرینی تماماً بیان ایتدك . برشی كیزله مدك . شمدی ده ملت طرفدارلرینك فكرلرینی انظار عمومیه یه عرض ایتمك ایسترزكه حقیقت هانكی جهتك فكر وملاحظاتنده تنور ایتدیكی ثابت اولسون .

چارهٔ سلامت

اوّل امرده معترضلرك « اصول مشروطه شمدی‌یه قدر ممالك اسلامیه‌نك هیچ بر یرنده تطبیق اولونمادی . بناء علیه بزده دخی تطبیق جائز دکلدر » دیمه‌لری هیچ بر وجه‌ایله عقله ومنطقه موافق دکلدر.

چونکه : بو اصول ، اقطار اسلامده محدث ومرعی اولمادی. دیه بو کون دیکر اقوام بشریه‌یی نعمت رفاه وسعادته غرق ایدن بونجه بدایع عصریه ، کمالات مدنیه‌یی قبول واقتباس ایتمه‌یه‌جك اولورسه‌ق مملکتمزك آفریقا چوللرندن، ملت اسلامیه‌نك اورالرده‌کی جمعیات بدویه‌دن نه فرقی اولور ؟! نته کیم بو کون دخی ممالك محروسه بو کبی افکار باطله‌دن دولایی سالف العرض احوال مؤسفه‌یه یاقین بر درکه مدهشه ده‌در .

مجلس وکلانك بر مجلس مشورت اولدیغنه کلنجه : مادامکه پادشاه مستبدك رای خودی آرای وکلانك آمر مطلقی ، نافذ محتقیدر، ومادامکه آرای وکلا ، تداول ایتدیکی ساحهٔ تذ کرده مرکزی تشکیل ایله‌ین رای شاهانه‌نك جاذبهٔ استبدادندن، تاثیر خطیئاتندن قطعیاً قورتوله‌ماز ؛ مشورتدن مطلوب اولان فوائدی ، بویله بر مجلسدن بکله‌مك بیهوده‌در . حکمدارك رای مستبدانه‌سی نافذ دکل اولدقـدن صوکرا هر هانکی بر ادارهٔ مطلقه‌ده اولورسه اولسون

هیئت وکلانك عدد اعضاسی نه قدر تزیید ایدلسه ینه هیچدر .

مشورت ؛ بردن زیاده افراد آراسنده کی مداولات فکریه نك، تحکم وقوت مادیه ایله نافذ بر فکره تابعیت ومجبوریت دائره سنده جریان ایتمه سی دکلدر .

آنجق آداب مناظره یه رعایتاً معرض تذکر وتداوله وضع اولونان آرای مختلفه یی یکدیکریله مقایسه ومیزان حق وتدقیق ایله موازنه ایتدیکدن صوکرا تطبیقی نافع وسهل بر صورتده ثابت اوله جق اولان محصلهٔ حقیقیه ، نتیجه صائبه یی بولماقدر .

بناء علیه « وشاورهم فی الامر » آیت کریمه سنده مراد بویوریلان معنای حقیقی دخی شبهه سز بودر .

ملت عثمانیه نك اصول مشروطه اداره سنه عدم استعدادیله بونك بزده تطبیق موافق مصلحت اولمایه جغی مسئله سنه کلنجه : بو اعتراض ذاتاً اوته دنبری ناحق یره تحقیر اولونا کلن ملته بویوك بر افترا اولدیغی کبی بو ماده لایقی وجه ایله تدقیق ایدلدیکی حالده نه درجه اساسسز اولدیغی دخی میدانه چیقار .

مجلس مبعوثانك حین اجتماعنده بوقارده سویلندیکی اوزره هر قافادن برسس چیقماسی ، وحتی اعضالرك بر برلرینه یومروقلر ایله هجوم ایتمه سی شمدی یه قدر کورولمه مش بر شی دکاسه ده مجرد بو ماده یی سر رشته اتخاذ ایله مجلس مبعوثانك مملکته فائده سی اولمادیغنی

اثباته قالقیشمق ادراکسزلغك الك بویوکیدر . ظن ایده‌رز .

مختلف فرقه‌لره منسوب ذواتك غوغالری ملت مجلسنی ، مملکتك ترقی واعمارینه خدمت ایده‌جك قانونلری وضع وتاسیسدن آلیقویدیغی هیچ بر وقت کورولمه‌مشدر وکورولمه‌سی دخی ممکن دکلدر .

بو خصوصی ملتك جهالتنه عطف ایتمك بویوك خطادر . چونکه بوقارده ذکر اولونان منازعه ومضاربه‌لر ، تجربه ایله ثابت اولدیغی اوزره ، معارف وترقیجه کریده بولونان ملتلرده دکل ، بالعکس آوروپانك الك ایلروده بولونان ملتلرنده کورولمشدر . بو حاله فرانسه‌ده کثرتله تصادف ایلدیکی کبی اوندن پك‌ده کری قالمایان اوستریاده دخی کورولمکده‌در . بونك اسباب حقیقیه سنی هر ملته مخصوص اولان اخلاق وحدت مزاجلقده آرامق طبیعیدر .

خلقةً آغیر اولان ، مذاکره ومعارضه سنده اعتداله رعایت ایدن ملتلرده مثلا : انکلیزلرله آلمانلرده بو حاله نادراً تصادف ایدلمکده‌در .

معلومات ومعارفجه بو ملتلره نسبتله پك کریده بولنان ومجالس مبعوثانی دها یاقینلرده کشادایدن بلغارلر وصربلیلرده ایسه بو حالك واقع اولدیغی همان دویولمامشدر .

بولغارستانده موجود اولان اصول مشروطه بزم ایچون ازهر

جهت تدقیق وتتبعه وابسته‌در .

صوڭ روسیه محاربه سندن صوکرا بر حکومت شکلنی آلان بولغارستان ، مجلس مبعوثان کشاد ایتدی . بو مجلسك او مملکته پك بویوك خدمت ایتدیکنی انکار ایتمك ، حقیقتی ردای غرضله اورتمکدر . عثمانلی ادارهٔ وخیمه سندن صوڭ درجه انحطاطه دوشن او زنکین قطعه‌یی بو کونکی حال عمرانه کتیردی . جهالتك قعر نایابنده یوزن بلغارلره انسانیتك اسباب تعالیسنی ، مدنیتك فیض معالیسنی ایپجه اوکرتدی ، طاتدردی . اردوسنی ، قوت وکثرت عسکریه‌جه دول سائره یه تفوق ایدن روسیا اردوسنك تمثال مصغری ، هیئت اداره‌سنی مملکتك اسباب توسع وترقیاتنی آرامق خصوصنده دول معظمه هیئات اداریه سنك شاکرد منوری صره‌سنه کتیردی . آرای ملتك اختلافکاهی ، نیر استقبالك جلوه کاهی اولان بو مجلس ، مملکتك اعماری ایچون مقتضیات عصریه یه منجر ، یکی طریقلر آچدی . یکرمی بش سنه ایچنده آسیا چوللرندن پك‌ده فرقی اولمایان مملکتده شمندوفرلر ، فابریقه‌لر ، تله‌فونلر وسائره کبی ملکك اعمار واحیاسنه خدمت ایده‌جك بدایع مدنیه‌یی میدانه کتیردی ، عادتا مملکتك منظرهٔ عمومیه‌سنی دکیشدیردی .

حالبوکه بوندن یکرمی بش سنه اول بلغارلرك دیکر اهالئ عثمانیه‌یه لیاقت واقتدارجه فائق اولدیغنی ادعا ایتمك پك بیهوده‌در ، بالعکس

بزم اهالیمزك استعداد جهتیله بلغارلردن دکل ، آوروپا ملتلرینك هیچ بر یسندن آشاغی قالمادیغنی آوروپالیلر تصدیق ایدییورلر . پك چوق خصوصاتده عثمانلیلرده اولان فضیلتك کندیلرندهبولونمادیغنی انکار ایتمه‌یورلر . اوحالده اصول مشروطه اداره‌سی بولغارلره فائده بخش اولوردهده تورکاره اولمازدیمك معناسزسوزدکلده نه در ؟ ...

ممالك محروسه داخلنده موجود عناصر خرستیانیه نك ، اصول مشروطه جه اسلاملردن دها زیاده استفاده ایتمه سی وعادتا امور دولتی الینه کچیرمه سی احتمالنه کلنجه : بو اعتراض دخی نه طرفدن ملاحظه اولونورسه اولونسون اساسسزدر . مجلس مبعوثانك نه اولدیغنی بیلمه ین ویاخود بیلسه بیله بواصول اداره نك بزده وضع وتطبیقنی آرزوایتمه ین ذاوتك عنصر اسلامی قورقوتمق ایچون ایجاد ایتدکلری ادعای واهیدن عبارتدر . آتیاً کتیره جکمز دلیل ادعای مذکورك نه قدر معناسز اولدیغنی ظاهره چیقاره جقدر :

حال حاضرده ممالك محروسه اهالیسی لدی الحساب اوتوز میلیوندن عبارت اولوب مبعوثلریوز بیکده برفرد اعتباریله انتخاب ایدیلیرسه اعضانك مقداری اوچیوزه قدر واره جقدرکه وطنمزده موجود خرستیان عنصرینی ، اسلامه نسبتله (الك زیاده) یوزده اون بش یکرمی طوته جق اولورسه‌ق مجلسده طوپلانه جق خرستیان اعضالر اسلام اعضالره نسبةً بشده بر بولوناجقدر .

شمدی بو مقدارده قلان اعضالر (حتی هیچ بری برقوم ومذهبه منسوب اولسه‌لر بیله) مجلسك مقررات ومذاکراتنه نه کبی مضرات و تأثیرات ایراث ایده بیله‌جکدر . ؟

خرستیان اعضالرك معلوماتلی وبو ایشلرده دها زیاده واقف ودرایتلی اولملری بزم ایچون هر حالده آرزو اولونان مواددندر . چونکه عناصر خرستیانیه نه قدر مقتدر اولسه‌لر مطالعه ومطالبه لرینك دولته او نسبتده نافع اوله‌جغی محققدر . اکر فرض محال اولەرق مجلس مبعوثانه قبول ایتدیرمکه اوغراشدقلری ماده مضر ، سلامت ومنافع دولتی مخل اولورسه هر حالده معلومات سیاسیه اصحابی بولنماسی لازمکلن وکلانك ، مدعاده مندمج مضراتی تشریح واظهار ایله مجلسی ایقاظ ایده جکی شبهه‌سزدر . بر طرفدنده مطبوعات سربست اولدیغندن هر فرد عثمانی منفعت ومضرت دولتی حریت فکر ایله تدقیق وتنقیده حقلی بولوناجقدر .

بوندن‌ماعدا یکرمی بش میلیون اهالئ اسلامیه دن انتخاب اولوناجق ایکی یوز اللی اعضانی — بوا کثریت مطلقه ایچنده — خرستیان اعضادن جاهل ادعا ایتمك هم ملت عثمانیه‌یه بر قورو افترا همده آهنك منطقدن مبرادر . بوز بیکده بر انتخاب اولوناجق اعضانك سلامت وسعادت وطنیه‌یه خدمت ایده بیله جك ارباب فکر وتجاربدن اولماسی اولکه‌مز ایچون ممتنعاتدن دکلدر . فرض

ایده‌لمکه بوده بولونماسون ! مجلس مبعوثانده طوپلانه‌جق ایکی اوچ یوز اعضای اسلامیه ایچنده منور ، دوربین افکاره وسیاسی ، تجربوی اقتداره مالك بش ، آلتی اعضا دخی بولنق ممکن دکلمیدر ؟

آوروپاده بیك دفعه تجربه ایدلدیکی اوزره بوکبی مجلسلرده اصل ایش کورنلر اعضانك جمله‌سی اولمیوب صاحب اقتدار اوچ ، درت ذواتدن عبارتدرکه بو کزیده متفکرلر متین و آتشین آراسر دیله کندیلرینه منسوب دیکر اعضالرك افکار وملاحظاتنه قطعی صورتده اجرای تأثیر ایده‌رك عموم مقررات وتشبثاته حاکم اوله کلمشلردر .

حالبوکه دولتك احوال عمومیه‌سنه تماميله واقف اسلام اعضالری آراسنده بش آلتی صاحب کیاست دکل دها پك چوق ذوات بولوناجغنه و بونلرك اکثریت آرایه استناداً عموم مقرراتی موافق بر صورتده سوق وکمال سهولته اداره ایده بیله جکلرینه شبهه یوقدر .

ایشته مجلس مبعوثانك بزده وضع وتاسیسنی مناسب کورمه‌یوب کندی فکرلرینك اصابتنی اثباته قالقیشان معترضلره ویره‌جکمز جواب بالاده‌کی مسرودانتدن عبارتدر .

نتیجه

بز شو رایه قدر معترضلرك ادعاسنی معقول بر صورتده جرح ایتدك ظننده یز ، فقط مجلس مبعوثانك دولت عليه ده کشادی هر

شیدن اقدم والزم بولوندیغنی و بو مؤسسه سلامت بخشا وجوده کتیرلمدیکی حالده وطنمزك احوال مستقبله‌سی پك بویوك تهلکه‌لر ایچنده قوله‌رق معاذ الله تعالی بر کون محو اولوب کیتمك قورقوسی اولدیغنی تصریح ایتمه‌دك . صوکرا یه براقدق .

بیلمه ین یوقدرکه سرای ، بزده جمیع زمانده خصوصاً صوك دورده هرشیئه قاریشدی . هیچ برایشاك اجراسنی وکلانك کفایت وقابلیتنه براقمادی ، وکلا بو تسلطه مقاومت کوستره‌که قادر دکلدر . وکلانك بریسی بالفرض صدر اعظم مسترحمانه بر نصیحتده بولوناجق اولورسه درحال عزل اولونور . زیرا حقوق شاهانه مقدسدر ، مملکتده حقوقه صاحب اولان یالکز اومقامدر . بری طرفده اوتوز میلیونه واران اهالئ اورانك کوله‌سی ، اسیری ، بازیچهٔ هوس وجوریدر . ملت بونجه تغلب وتحکمه قارشی هیچ برسوزه ، بو درجه ظلم وحقارته مقابل هیچ بر حقه مالك دکلدر .

مستبد بادشاهلرمزك سرای شوکت احتواسی ، وطن وملت بایقوشلرینك بو قورقونج مأواسی هوای اختراص ومشتهیات ایله هوالانیر ، اوفاق بر منفعت نفسانیه ایچون ملتك سرتاج آمالنی قیرار ، دوکر . قوجه بر دولت ذی سطوتی غور انقراضه یووارلار ، قربان ایدر ، کیدر . بو کونه قـدر کیمسه نك بو حاله اعتراض ایتمکه دکل ، سوز سویله مکه بیله حقی اولمادی . فقط بو حال شبهه

سز شریعت اسلامیه یه مغایر اولدیغی کبی عقله دخی موافق دکلدر .
چونکه بر حکمدارك بو درجه استبدادینی یعنی قوجه بر هیئت
بشریه نك بر متغلبك هوا وهوسی اوغورنده محو و بر بادینی هیچ
بر قانون تجویز ایتمز ، رد ایدر .

بو مسروداتمزك دوغرولغی ، پادشاه وملتك نه دیمك اولدیغی
انظار دقته عرض ایتدیکمزده ظاهر اولور .

هر هانکی مملکتده اولورسه اولسون ، اورته‌ده کونش کبی
ظاهر بر حقیقت واردرکه حکمدارلرك وجودلری اوقطعه‌ده آهنك
وفاق واجتماع ایله یاشایان ملتك وجودینه وابسته‌در . یعنی ملت
اولمازسه حکمدار دخی یوق دیمکدر .

مسئله یه بو نقطهٔ نظردن باقلدیغی حالده حقیقت حال میدانه
چیقار . یعنی بر دولتك اوزرینه حاکملك ایدن حکمدار ، ملت
طرفندن امور اداره یه مامور ایدیلان ذات اولوب یوقسه ملتك ،
شخص واحدك کیفنه قربان اولمق ایچون یارالدیغنی ادعا ایتمك
هم منطقه هم ده عقل وطبیعته غیر موافقدر . شرع شریف بو ماده یه
دائر برچوق ایضاحات وتفصیلات ویرمکده و بر شخصك قوجه
بر هیئت بشریه یه تحکم وتغلبنی قطعیاً وشدیداً رد ایتمکده‌در .
شمدی یه قدر کان و بوندن صوکرا دخی کله‌جك اولان حکمداران
اسلامك امر اداره‌ده اتخاذ ایده جکاری خط حرکته نمونهٔ امتثال،

رهبر کمال اولان خلفای راشدین (ر . ع) حضراتنك مصالح عبادی رؤیت وتسویه تعقیب ایتدکاری طرق اجراآت ، مدعامزی پك روشن بر صورتده تنویر وتأیید ایتمکده در . ابو بکر وعمر حضراتنك بوخصوصده کوستردکاری بویوکلك واشغال ایتدکاری موقع عالی یه نه نظرله باقوب شرف بالاترینی نه صورتله محافظه ایله دکلرینی بیلمه‌ین مسلمان یوقدر .

خاندان عثمانی پادشاهلرینك صوك دورلرده طوتدقلری طریق ایسه بوسبوتون باشقه‌در .

بو ذوات محترمه مقام عالیٔ خلافته کچدکاری زمان سالف العرض مواد مهمه یی هیچ ده خاطرلرینه کتیرمیورلر . مشار الیهم حضراتی ممالك محروسه‌یه اجدادندن انتقال ایدن بر ملك ، دهادوغرسی بر چفتلك ؛ اهالی‌یه‌ده اذواق شاهانه‌لرینه خادم اسیر ، کوله نظریله باقیورلر . ممالك عثمانیه‌یی ، کیف وذوق خسروانه‌لرینی اجرایه مخصوص وجناب حق طرفندن شخصلرینه اعطا بویوریلان بر احسان بیلیرلر . احوال وحرکات دائمه‌لری بویا کلش فکرك ذهنلرنده نه درجه قوی بر صورتده یرلشدیکنی کوستریبور . بر چوقلری آچیقدن آچیغه « مادامکه بن پادشاهم وبو ملك وملت بنم ذات شاهانه‌مه جناب حق طرفندن احسان اولونمشدر ، اوکا ایسته‌دیکمی اجرا ایدرو ایتدیریرم » کبی شرعه ، عقله ، منطقه صیغمایان مدعیات

باطله‌یی ایلری‌یه سوروبورلر، اجراسنه قالقیشیورلر.

ایشته جمیع زمانده ممالك محروسه‌ده موجود اولان فنالغك اساسی بودر. اوعزیز وطنی بوحاله کتیرن یوقارده سرد ایتدیکمز فکر واعتقاد باطلانه‌در. باشقه برشی دکلدر.

ملت ایسه بزده بوفکر مشئومك محکومیدر. بوکا اعتراض ایتمك دکل، جهالتلرندن دولایی یوقارده سویله‌نن هذیانك دوغرولغنه قائلدر. اساسسز ونا موجود اولان بو درلو حقوق حکمداری‌یه معتقددر. ملت، عقلاً وشرعاً مالك اولدیغی حقوقه معتمد دکلدر، اوغفلتله استبدادك آلتنده عصرلرجه ازیلمکده‌در. حالبوکه بوحقوق نه طرفدن تدقیق اولونورسه اولونسون میدانده‌در.

اقوام مختلفه افرادندن متشکل وبر قانونه تابع افرادك هیئت مجموعه سندن عبارت بر شخص معنوی دیمك اولان دولتك تکمیل آغیرلغنی چکن ملت‌در. دولت محاربه ایده‌جك اولورسه دشمن قورشونلرینه جانلرینی سپر ایدن، محاربه ایچون لازم اولان پاره‌یی حیاتلرندن تصرفله تدارك ایله‌ین ینه ملت‌در. ایجابنده داوارلرینی، صابانی، چیفتنی، چوبوغنی صاته‌رق، چولغنك، چوجغنك آج قاله‌جغنی هیچ دوشونمه‌یه‌رك، حتی قاریسنك، قیزینك، کلیننك بویونلرنده کی اوچ، بش پارچه زینت آلتونلرینی بیله بیت المالە ویرن ینه ملت‌در. دولتك شوکت وشعشعه‌سنه اقبال ودبدبه‌سنه

تقابل ایدن فدا کارلقلر هپ ملته قالمشدر. باشقه هیچ بر یردن د کلدر.

بو تفصیلاتدن استخراج اولوناجق حقیقت ایسه ملتك دولت اوزرنده اولان حقوقنی ظاهره چیقارمغه کافیدر.

ایمدی شوراده بر مهمه واردرکه بوده ملتك نه صورتله محافظهٔ حقوق ایتمه سی وایدیلن ظلم وفنالقلردن وقایه سیچون نه کبی تدابیره مراجعت ایله مه سی قضیه سیدر؟...

ساحهٔ مدنیتده کی ترقیات مادیه ومعنویه لری پك ایلروده اولان آوروپا مملکتلرنده بوکا یکانه وحکیمانه چاره اولمق اوزره مبعوثان مجلسلری تشکیل ایدلمشدرکه بو مجلسلر مقصد مذکوری تماما اجرا ایتدکلری کبی، او مجلسه مالك اولان ملتلرك ازهر جهت تجدید قوت واعمار ملك ایتمه لری مثلاو خدمات مهمه، موفقیات عظیمه وجوده کتیرمشلردر.

بز دخی اکر وطنمزك اعمارینی، حکومتمزك اصلاحنی ارزو ایدییورسه ق ذاتا دینمزك احکام جلیله سی مقتضاسندن بولونان اصول مشروطه اداره سنی تأسیس ایتمه لی یز ترقی وسلامتمزه خدمت ایده جك بوندن باشقه چاره مز یوقدر. چونکه اصول مشروطه وضع وتطبیق اولوندیغی حالده مملکتمزده اوته دنبری موجود اولان اویغونسزلقلره میدان ویرلمز. ظلم وحقسزلق اجراسنه آلیشمش وظلم وغدری امور طبیعیه درجه سنده تعمیم ایتمش اولان

مقام عالینك ده آمال فاسده‌لرینه دار شوری كبی بر سد سدید چكیلمش بولونور . ملت وكیللری مالك اولدقلری حقوقه بناء اداره‌یه مأمور ذواتك ، كیم اولورسه اولسون ، شریعت دائرهٔ سلامت باهره سنده حركت ایتمه‌لرینی طلب ایدر . هر فرد جانندن ، مالندن أمین اولور .

نه وقت كه مقاصد مشروعهٔ انسانیه نك سر بستیٔ تحری وایفا سیچون الك مهم ، الك امین واسطه اولان حریت ، اولانجه محاسنی ، فیوضاتی مكارمی ، معجزاتیله حكمران اوله جق ، دولت سوره جكدر . اصحاب فضل واقتدار هیچ بر طرفدن قورقمقسزین سوز سویله یه بیله جك وملك وملتك بو مدهش انقراضی نه دن ایلری كالدیكنی بولوب كوستره‌رك ملت ووكلایی ایقاظ ایده‌جكلردر .

ایشته بو مسعود زمانده اتحاد واشتراك منفعت ، وطن ودولت كلمه‌لرینك معنالرنده كی شعشعهٔ حقیقت او مظلم ردای استبدادی ییرتوب فروزان اوله جق .

نه‌قدر آلام حیاتیه‌سی وار ایسه بوكون دوش اسارت واضطرابمزه یوكله نوب دوردیغمز بو دنیا ، بو‌مشئوم شب یلدا عثمانلیلر ایچون یكی بر دنیا ، بر صباح الخیر واعتلا اوله جق اقتدار وفضائل فطریه‌لری دشمنلری طرفندن بیله انكار اولونامایان افراد عثمانیه ، یكی بر حیات عالمنك هوای تجدد پیماسنی تنفس ایده جك ، قوای حیاتیه‌لرینه

آهنك غيرت وترقى افاضه اولوناجقدر .

مجلس مبعوثان بزده تشكيل اولونديغى وقت ملت عثمانيه يه بخش ايده جكى سعادت بوندن عبارت اولديغى حالده خاندان عثمانى افرادينه تقديم ايده جكى فوائد دخى بوندن آز دكلدر .

بو كون آل عثمان شهزاده لرينك بولوندقلرى محيط ومعيشت هركسك معلوميدر . بو بيچاره لر ، اوت، سعادت كاذبه ذوق مرارت انكيزيله بختيار طانيلان وكوريلن بو بيچاره لر ، بزده اوچ عصردن زياده در . جناب حقك كنديلرينه احسان بويورديغى نعمت، حياتك لذائذ حقيقيه سندن قطعياً محرومدرلر استبداد اداره سيئاتنى بونلرده پك زياده چكمكده بو زمانده اوخاندانك افراد نجيبه سى دخى ظلمدن صوك درجه يه واران تضييقدن ازيلمكده درلر . بو حال اسف اشتمالى تجويز ايتمك جنايتدر . كناهدر .

ديكر طرفدن هيچ بر كيمسه نك انكار ايتمه يه جكى بر حقيقت وارسه اوده حكمدارانك كندى مملكتلرينه خدمت ايده بيلمه لرى مطلوب مرتبه مقتدر صاحب فضل وعرفان اوله رق او مقامه كلمه لرينه متوقفدر بو مهمه ايسه ايلروده پادشاه اوله بيله جك ذواتك كوچوكلكلرندن برى ايجابات عصريه يه موافق تحصيل وتربيه كورمه لريله ممكن الحصولدر . حالبوكه خاندان عثمانى پادشاهلرينك تربيه وتحصيللرى حال حاضرده بو مرتبۀ لازمه دن

پك اوزاق اولديغى كون كبى آشكاردر . استبداد دنيلن ادارهٔ قاهره بو بيچاره لرى او كبى فضيلت وسعادتدن قصداً اليقويمقده در، بونلر اوته دنبرى معلوم اولان احوالدندر.

ادارهٔ دولت اصول مشروطه ايله واصل سلامت اولورسه شهزاده لرمز دخى احكام واوامر قرآنيه يه موافق بر صورتده ياشامغه ، عمر كچيرمكه كسب اقتدار ايده جكلر. موقعلرينه مناسب تحصيل وتربيه كوره جكلردر. بو سايه ده ، پادشاه اولدقلرى زمان اجداد عظاملرى كبى ملت عثمانيه يه پارلاق ايشلر كورمكه احوالى مساعد بوله جقلردر.

شمديكى حالده ايسه يوقارده ديديكمز كبى بو ذوات محترمه نك فقدان تحصيل ، نقصان وقوف واهليتلرى كنديلرينى ده ، ملتى ده رفعت ، سعادتدن محروم ايدييور سلامته بر يول بر اقميور . هر خيرلى تشبثى محو ايدييور، اولدوريور. تاريخ عثمانى امثال عديده سيله تأييد مدعا ايتمكده در . اعتراض ايدنلر وارسه مطالعه بويورسونلر .

3 1761 06981461 4

Sa'ib, Ahmed
Rehnümā-yi Inkilāb

DR
571
S28